

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní
samosprávy vybrané obce Ratboř**

Denisa Hulová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Denisa Hulová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní samosprávy vybrané obce Ratboř

Název anglicky

Political aspects and their influence on the development of territorial self-government in the selected village Ratboř

Cíle práce

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku místní samosprávy vybrané obce Ratboř. Hlavním cílem práce je analýza místních komunálních voleb za poslední čtyři volební období, jejich následné porovnání a bude posouzen převládající způsob volby. Dále popis mechanismu volby do zastupitelstev obcí v České republice, formy hlasování a rozpočet této vybrané obce.

Metodika

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou část. Teoretická část vymezuje teoretické pojmy související s problematikou této práce, dále se zabývá orgány obce a typologií komunálních koalic. Praktická část zahrnuje demografické a socioekonomické údaje o obci, její dopravní obslužnost, rozpočet, orgány, výsledky a porovnání komunálních voleb za poslední čtyři volební období. Ke sběru informací bude využita odborná literatura a další standardní metodologické postupy využívané v politologii, především komparace. Práce bude taktéž postavena na datech získaných prostřednictvím Českého statistického úřadu (www.volby.cz).

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

Ratboř, zastupitelstvo obce, komunální volby, místní samospráva, obec

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČMEJREK, J. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Davle: Alfa Nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.
- SVOBODA, J. – HUDÁK, J. – JÜPTNER, P. *Komunální politické systémy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2003. ISBN 80-7308-056-7.
- ŠARADÍN, P. – OUTLÝ, J. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0798-1.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 25. 11. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní samosprávy vybrané obce Ratboř" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2023 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí práce Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D. za odborné vedení při zpracovávání mé bakalářské práce, cenné rady, připomínky, ochotu a vstřícnost. Mé poděkování patří také zastupitelům obce Ratboř za poskytnutí rozhovorů pro tuto bakalářskou práci.

Politické aspekty a jejich vliv na rozvoj územní samosprávy vybrané obce Ratboř

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou místní samosprávy a vlivem politických aspektů na její rozvoj v obci Ratboř. Je zpracovaná formou případové studie a rozděluje se na dvě části, a to teoretickou a praktickou část. Teoretická část vymezuje pojmy související s komunální politikou a samosprávou, například orgány obce, komunální volební systém a typologii koalic. Praktická část zahrnuje charakteristiku obce Ratboř, její historii, demografické a socioekonomické ukazatele, občanskou vybavenost, rozpočet. Dále se zabývá výsledky komunálních voleb v této obci v letech 2010-2022 a jejich následnou komparací. Na základě poskytnutých rozhovorů zhodnocuje vztahy místních politických aktérů a také fungování místní samosprávy.

Klíčová slova: Ratboř, zastupitelstvo obce, komunální politika, komunální volební systém, místní samospráva, obec

Political aspects and their influence on the development of territorial self-government in the selected village Ratbor

Abstract

Bachelor thesis deals with the issue of local self-government and the influence of political aspects on its development in the municipality of Ratbor. It is processed in the form of a case study and is divided into two parts, theoretical and practical part. The theoretical part defines terms related to municipal politics and self-government, for example municipal authorities, the municipal electoral system and the typology of coalitions. The practical part includes the characteristics of the municipality Ratbor, its history, demographic and socio-economic indicators, civic amenities, municipal budget. It also deals with the results of the municipal elections in this municipality in 2010-2022 and their subsequent comparison. Based on the provided interviews it evaluates the relations of local political actors and also functioning of local self-government.

Keywords: Ratbor, council of the municipality, local politics, municipal electoral system, local administration, municipality

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Veřejná správa.....	12
3.1.1 Státní správa.....	12
3.1.2 Samospráva	12
3.2 Orgány obce	12
3.2.1 Zastupitelstvo obce	13
3.2.2 Rada obce.....	14
3.2.3 Starosta.....	15
3.2.4 Místostarosta	15
3.2.5 Obecní úřad.....	16
3.2.6 Tajemník obecního úřadu	16
3.3 Orgány zastupitelstva obce a rady obce	16
3.3.1 Výbory	17
3.3.1.1 Finanční výbor.....	17
3.3.1.2 Kontrolní výbor	17
3.3.1.3 Osadní výbor	18
3.3.1.4 Výbor pro národnostní menšiny	18
3.3.2 Komise	18
3.4 Volby do zastupitelstev obcí	19
3.4.1 Funkce voleb.....	19
3.5 Komunální volební systém.....	20
3.5.1 Volební obvod.....	20
3.5.2 Forma kandidatury	20
3.5.3 Struktura hlasu	21
3.5.4 Volební klauzule	21
3.5.5 Volební formule	21
3.6 Typologie komunálních koalic podle Stanislava Balíka.....	22
3.6.1 Minimální vítězná ideově propojená koalice (MVIP)	22
3.6.2 Minimální vítězná ideově nepropojená koalice (MVIN).....	23
3.6.3 Velká koalice	23
3.6.4 Nadměrná ideově propojená koalice.....	23

3.6.5	Nadměrná ideově nepropojená koalice.....	24
3.6.6	Široká koalice	24
3.6.7	Všestranická koalice	24
3.7	Komunální koalice podle Petra Jüptnera.....	25
3.7.1	Nejmenší obce.....	25
3.7.2	Obce menší střední velikosti.....	25
3.7.3	Obce větší střední velikosti.....	26
3.7.4	Největší obce.....	26
4	Vlastní práce.....	28
4.1	Ratboř.....	28
4.1.1	Historie.....	29
4.2	Demografická analýza.....	30
4.2.1	Počet obyvatel.....	30
4.2.2	Struktura obyvatel.....	30
4.2.2.1	Struktura obyvatel podle věku.....	30
4.2.2.2	Struktura obyvatel podle pohlaví.....	31
4.2.3	Pohyb obyvatelstva.....	32
4.2.3.1	Narození a zemřelí obyvatelé	32
4.2.3.2	Přistěhovalí a vystěhovalí obyvatelé	33
4.3	Socioekonomické ukazatele.....	34
4.3.1	Nezaměstnanost	34
4.3.2	Podnikatelské subjekty	35
4.3.3	Dopravní obslužnost	36
4.3.4	Občanská vybavenost	36
4.3.5	Spolky a zájmové skupiny	37
4.4	Rozpočet obce	37
4.5	Komunální volby v roce 2010-2022	40
4.5.1	Komunální volby v roce 2010	40
4.5.2	Komunální volby v roce 2014	41
4.5.3	Komunální volby v roce 2018	42
4.5.4	Komunální volby v roce 2022	43
4.5.5	Komparace voleb 2010-2022.....	44
4.6	Analýza rozhovorů.....	46
5	Závěr.....	50
6	Seznam použitých zdrojů	53
6.1	Literatura	53
6.2	Legislativa	54
6.3	Internetové zdroje.....	55

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	56
7.1 Seznam obrázků	56
7.2 Seznam tabulek	56
7.3 Seznam grafů.....	56
8 Přílohy	57
Příloha č. 1: Otázky pro rozhovory se zastupiteli obce.....	57

1 Úvod

Politika na komunální úrovni, tedy na nejnižší úrovni politického systému v České republice, je občanům velmi blízká, především z důvodu, že může na každodenní bázi ovlivnit jejich život v obci a její celkové fungování. V obcích menší velikosti často bývají úzké vztahy mezi politickými aktéry a občany, dochází k přímému kontaktu zastupitelů s obyvateli obce. Preference voličů v těchto obcích většinou nezávisí na politické příslušnosti aktérů, voliči při výběru kandidátů hledí spíše na jednotlivé osobnosti. Občané mohou hlasováním v komunálních volbách projevit své názory a požadavky, svou volbou jistým způsobem ovlivňují chod obce. Občané, kteří jsou členy zastupitelstva, se aktivně podílejí na řízení obce a mohou značně ovlivnit její rozvoj a prosperitu. V České republice jsou tisíce obcí, které se v mnoha ohledech odlišují. Fungování komunální politiky tedy nelze ve všech obcích popsat jednotně. Zkoumání místní politiky v konkrétních obcích často probíhá formou zpracování případové studie, jak je tomu i v této bakalářské práci.

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku místní samosprávy a formování jejich orgánů v obci Ratboř. Jak již bylo zmíněno, je zpracována formou případové studie. Práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části jsou vymezena důležitá teoretická východiska, která úzce souvisí s problematikou této práce. Obsahuje tedy vymezení veřejné správy a jejich dvou základních subsystémů: státní správy a samosprávy. Dále se teoretická část zabývá orgány obce, volbami do zastupitelstev, jejich funkcí a celkově komunálním volebním systémem. Nakonec je zde zahrnuta typologie koalic, jak podle Stanislava Balíka, tak podle Petra Jüptnera. Praktická část se věnuje obci Ratboř. Je zde zmíněna její základní charakteristika a historie. Následně jsou vymezeny demografické a socioekonomické ukazatele obce, jako je například počet obyvatel a jejich struktura, dále nezaměstnanost v obci a také její občanská vybavenost. Důležitou částí je kapitola věnovaná komunálním volbám v letech 2010–2022 a jejich následné komparaci. Je zde také provedena analýza rozhovorů se zastupiteli obce, vzájemných vztahů politických aktérů obce a celkové zhodnocení informací získaných prostřednictvím těchto rozhovorů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tato bakalářská práce má několik cílů a je zaměřena na problematiku místní samosprávy vybrané obce Ratboř. Prvním cílem je analýza místních komunálních voleb za předešlá čtyři volební období a jejich následné porovnání. Druhým cílem je charakteristika hlavních demografických a socioekonomických ukazatelů obce Ratboř. Dále posouzení převládajícího způsobu volby, popsání mechanismu volby do zastupitelstev v České republice a rozpočtu této vybrané obce. Poslední cíl je zhodnocení rozvoje obce, aktuálního fungování místní samosprávy a vzájemných vztahů místních politických aktérů.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je zpracovaná formou případové studie, za využití výzkumného a analytického přístupu. Zabývá se vlivem politických aspektů na rozvoj místní samosprávy obce Ratboř. Je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou část.

Teoretická část vymezuje důležité pojmy spojené s tématem místní samosprávy, jako jsou například veřejná správa, orgány obce, komunální volební systém a typologie koalic. Ke zpracování této části je použita legislativa, a zejména odborná literatura, zabývající se problematikou komunální politiky a dalšími tématy s touto prací souvisejícími.

Praktická část je opřena především o data získaná prostřednictvím Českého statistického úřadu (www.volby.cz, www.cszo.cz), informace z oficiální internetové stránky obce Ratboř (www.ratboř.cz) a také z rozhovorů s aktuálními zastupiteli obce, včetně místostarosty a starosty. Jsou zde zahrnuty základní informace o obci, její historie, dále charakteristika demografických a socioekonomických ukazatelů obce a rozpočet obce. Za použití komparační metody je provedeno porovnání výsledků komunálních voleb za čtyři předešlá volební období, tedy voleb konaných v letech 2010-2022. V závěru je pro zhodnocení aktuální situace ve věci místní samosprávy a rozvoje obce využito informací získaných prostřednictvím rozhovorů se starostou, místostarostou a zastupiteli obce Ratboř.

3 Teoretická východiska

3.1 Veřejná správa

Veřejná správa je vždy vykonávána ve veřejném zájmu (Koudelka, 2007, s. 16). Jejími přímými nositeli jsou správní úřady. Veřejnou správu lze rozčlenit na státní správu a samosprávu (Pomahač, 2013, s. 55).

3.1.1 Státní správa

Státní správa je jedním ze základních subsystemů veřejné správy, je řízena ústřední vládou, a to buď přímo, nebo zprostředkovaně. Ústřední vláda je nejvyšším orgánem výkonné moci a má všeobecnou působnost. (Provazníková, 2015, s. 11-24).

„Podstatným rysem státní správy je jednotná úprava výkonu pro celé území státu daná zákonem. Je pro ni charakteristická omezená autonomie rozhodování, vertikální hierarchická struktura a podřízenost nižších orgánů státní správy vyšším orgánům, převažuje monokratický způsob rozhodování, ustavování orgánů státní správy se děje zpravidla jmenováním.“ (Provazníková, 2015, s. 24).

3.1.2 Samospráva

Samospráva vykonává své záležitosti samostatně a na vlastní odpovědnost. Dle její působnosti se rozděluje na územní samosprávu, která zastupuje zájmy určitého území a zájmovou samosprávu. Zájmová samospráva zastupuje zájmy osob, které jsou spojeny především určitými zálibami, profesí, to jsou například hospodářské komory (Koudelka, 2007, s. 20-21).

Územní samospráva má v České republice dvoustupňový systém. Její základní jednotkou je obec neboli místní samospráva a druhým stupněm jsou vyšší územní samosprávné celky, tedy kraje (Provazníková, 2015, s. 24).

3.2 Orgány obce

Obec, jako základní územní samosprávný celek, je veřejnoprávní korporací samostatně spravovanou zastupitelstvem obce (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, §1, §2, §5). Navenek jedná prostřednictvím svých funkcionářů, jakožto fyzických osob, kteří jsou

orgány této obce (Balík, 2009, s. 67). Dle zákona o obcích (Zákon č. 128/2000 Sb., §5) známe kromě zastupitelstva obce i další orgány, kterými jsou: rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

3.2.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je jeden ze základních orgánů obecní samosprávy. V obecních volbách rozhodují o složení zastupitelstva obce sami občané (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39).

Na základě počtu obyvatel dané obce je stanoveno rozmezí počtu zastupitelů (Čmejrek, 2008, s. 36), a to následovně dle tabulky č. 1:

Tabulka č. 1: Počet členů zastupitelstva v závislosti na počtu obyvatel obce

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., §68, vlastní zpracování

Volby do zastupitelstva probíhají na základě práva všeobecného, přímého a rovného, prostřednictvím tajného hlasování, podle principu poměrného zastoupení. Zastupitelé jsou voleni na čtyřleté funkční období. (Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů). Členem zastupitelstva se občan stává zvolením, ke kterému dochází po ukončení hlasování. Vzniklý mandát musí zastupitel obce vykonávat osobně a při výkonu jeho veřejné funkce má právo předkládat návrhy k projednání zastupitelstvu, radě obce, komisím a výborům (Kočí, 2012, s. 84-86).

Zastupitelstvo obce rozhoduje o záležitostech patřících do samostatné působnosti obce. Rozhoduje o programu rozvoje obce, rozpočtu obce a schvaluje její závěrečný účet. Volí i odvolává z funkce starostu obce, místostarosty i ostatní členy rady obce a stanovuje počet členů rady obce. Zřizuje a zrušuje obecní policii, vydává obecně závazné vyhlášky, rozhoduje o vyhlášení místního referenda. Dále zřizuje peněžní fondy obce, a to jak trvalé, tak i dočasné. Pokud v obci není zřízena rada obce, zastupitelstvo také vydává nařízení obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 40-41).

Zasedání zastupitelstva svolává starosta. Musí být vždy veřejné, v opačném případě schůzi nelze označit za řádnou a jakákoli přijatá usnesení nemohou být považována za platná. Zastupitelstvo se musí scházet vždy na území obce, alespoň jednou za čtvrtletí, nebo častěji dle potřeby (Balík, 2009, s. 71). Schopnost usnášet se má pouze v případě, kdy je přítomna nadpoloviční většina všech členů. Přítomnost nadpoloviční většiny zastupitelů a více než 50 % jejich hlasů je nezbytností k platnému přijetí usnesení. Do 10 dní od zasedání musí být pořízen zápis o jeho průběhu, který je uschován na obecním úřadě k nahlédnutí (Koudelka, 2007, s. 186-192).

3.2.2 Rada obce

V oblasti samostatné působnosti je rada obce výkonným orgánem obce. Za výkon své práce je rada odpovědná zastupitelstvu. V případě, že se v obci rada nevolí, její pravomoc přísluší starostovi obce, ale s výjimkou věcí, které v tomto případě zákon svěřuje zastupitelstvu obce (Balík, 2009, s. 72).

Rada obce je tvořena starostou, místostarostou či místostarosty a dalšími členy rady volených z řad členů zastupitelstva (Hudák, Jüptner, Svoboda, 2003, s. 10). Počet členů musí být lichý, nesmí překročit 11 členů a nesmí mít ani méně než 5 členů. Zároveň nesmí počet členů rady obce tvořit více než jednu třetinu členů zastupitelstva obce a není tedy možné zřídit radu v obci, která má méně než 15 členů zastupitelstva (Čmejrek, 2008, s. 38).

Schůze rady svolává starosta a jsou neveřejné. Není zákonem určeno, jak často se musí rada scházet, schází se tedy dle potřeby. Ze schůze je nutné maximálně do sedmi dnů pořídit zápis, který je uložen k nahlédnutí zastupitelstvu obce na obecním úřadě (Koudelka, 2007, s. 196). Rada má schopnost se usnášet pouze za přítomnosti nadpoloviční většiny členů a k přijetí platného usnesení je nutný souhlas nadpoloviční většiny všech členů rady, nikoliv nadpoloviční většiny pouze přítomných členů (Kočí, 2012, s. 103).

Do působnosti rady obce spadá například příprava návrhů pro jednání zastupitelstva, zabezpečování hospodaření obce dle schváleného rozpočtu a provádění rozpočtových opatření, vydávání nařízení obce, projednávání a řešení návrhů a připomínek předložených zastupitelstvem, zřizování a rušení komisí, ukládání pokut v samostatné působnosti a schvalování organizačního řádu obecního úřadu (Koudelka, 2007, s. 197-198).

3.2.3 Starosta

Starosta zastupuje obec navenek a je zároveň nejviditelnějším z orgánů obecního zřízení. Paradoxně je ale orgánem takřka bez pravomocí (Balík, 2009, s. 74). Do funkce je starosta volen zastupitelstvem obce z řad vlastních členů, kterému také za výkon své funkce odpovídá. Zároveň je pro zvolení starosty nutné, aby byl občanem České republiky (Koudelka, 2006, s. 81).

V Kompetenci starosty obce je svolávat a řídit zasedání zastupitelstva a rady obce, společně s ověřovateli podepisuje zápis z jednání zastupitelstva i rady obce. Pokud starosta považuje usnesení rady obce za nesprávné, může pozastavit výkon tohoto usnesení, následně věc oznámí na nejbližším zasedání zastupitelstva k rozhodnutí (Kočí, 2012, s. 113-114).

Starosta jmenuje i odvolává tajemníka obecního úřadu, avšak pouze se souhlasem ředitele krajského úřadu, zároveň stanovuje výši tajemníkovy platu (Koudelka, 2006, s. 81-82). V případě obcí, kde není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, je výkon přenesené působnosti zabezpečen starostou (Balík, 2009, s. 77). Starosta také informuje občany o činnosti obce a objednává přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Podle zvláštních předpisů stanovuje plat zaměstnancům obce a uzavírá s nimi i ukončuje jejich pracovní poměr. Rada obce starostovi svěřuje k rozhodování záležitosti samostatné působnosti obce. Spolu s místostarostou nebo místostarosty podepisuje starosta právní předpisy obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 45-46).

3.2.4 Místostarosta

Místostarosta musí být občanem České republiky a je volen do funkce zastupitelstvem obce, z řad jeho členů. K platnému zvolení je nutná absolutní většina hlasů zastupitelů a je zde možnost zvolit i více než jednoho místostarostu. Za výkon své funkce, stejně jako starosta, odpovídá zastupitelstvu (Balík, 2009, s. 74-75).

Místostarosta, jakožto zástupce starosty, místo něj zastává jeho funkci v případech, kdy starosta svou funkci nevykonává, stejně tomu je i v případě jeho nepřítomnosti. Místostarosta, určený k zastupování starosty zastupitelstvem obce, vykonává pravomoci starosty, pokud na svou funkci starosta rezignuje nebo je odvolán, a to po dobu, než je zvolen nový starosta (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 46).

3.2.5 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, který stojí v jeho čele, dále je tvořen místostarostou či místostarosty, tajemníkem obecního úřadu, tedy v případě, že je v obci tato funkce zřízena a také zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu (Kočí, 2012, s. 114). Obecní úřad tedy existuje ve složení alespoň ze starosty a místostarosty i v obcích, které nemají žádné obecní zaměstnance. Sídlo obecního úřadu se vždy nachází na území dané obce a jsou tam doručovány všechny písemnosti obce a jejich orgánů, pokud tedy pro tuto věc obec neoznámila jinou adresu (Koudelka, 2006, s. 86).

V oblasti samostatné působnosti obce plní obecní úřad úkoly, uložené zastupitelstvem obce nebo radou, a také pomáhá v činnosti komisím a výborům (Čmejrek, 2008, s. 39-40). Úřední deska je zřizována obecním úřadem. Je také povinností obce, aby měla opatřenou sbírku zákonů k nahlédnutí veřejnosti kdykoli, během úředních hodin, v prostorách obecního úřadu (Koudelka, 2006, s. 87).

3.2.6 Tajemník obecního úřadu

Funkce tajemníka se v obcích s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem zřizuje povinně. U ostatních obcí je zřízení této funkce také možné, ale je nepovinné (Balík, 2009, s. 77). V samostatné i přenesené působnosti tajemník za plnění úkolů obecního úřadu odpovídá starostovi. Pokud není v obci zřízena funkce tajemníka, zastává ji starosta (Kočí, 2012, s. 117).

Není povoleno, aby tajemník vykonával funkce v politických stranách, ale může být jejich členem (Koudelka, 2006, s. 88). Tajemník se účastní zasedání zastupitelstva a rady obce, stanovuje platy zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu, vydává spisový řád, pracovní řád, skartační plán a jiné vnitřní směrnice obecního úřadu, pokud tak nečiní rada obce a plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo obce, rada obce nebo starosta (Balík, 2009, s. 77).

3.3 Orgány zastupitelstva obce a rady obce

Orgány zastupitelstva obce a rady obce jsou výbory (orgány zastupitelstva) a komise (orgány rady obce). Výbory tedy zřizuje výhradně zastupitelstvo a komise zřizuje výhradně

rada obce. V případě, že v obci není rada zvolena, zastupuje ji v tomto úkolu starosta (Balík, 2009, s. 78).

3.3.1 Výbory

Výbory slouží jako iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva, kterým jsou také zřizovány. Jsou zastupitelstvu odpovědné. Předkládají mu své návrhy a stanoviska a plní úkoly, které jim zastupitelstvo uloží (Koudelka, 2019, s 391-393). Počet členů musí být lichý. Předsedou výboru je zpravidla člen zastupitelstva. Není tomu tak pouze u osadního výboru. Schůze výboru se konají pouze podle potřeby. K platnému usnesení výboru je nutný souhlas nadpoloviční většiny všech jeho členů. Usnesení je vždy podepsáno předsedou výboru a je zhotoveno v písemné formě (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 48).

3.3.1.1 Finanční výbor

Finanční výbor, spolu s výborem kontrolním, je zřizován vždy. Je povinností zastupitelstva oba výbory zřídit (Balík, 2009, s. 78). Počet členů je vždy lichý, ovšem minimálně musí mít finanční výbor tři členy. Členem výboru nesmí být starosta, místostarosta nebo místostarostové, tajemník obecního úřadu a osoby, které mají na obecním úřadě na starost rozpočtové a účetní práce (Čmejrek, 2008, s. 40).

Úkolem finančního výboru je provádět kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Plní také jiné úkoly, kterými ho může pověřit zastupitelstvo obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 48).

3.3.1.2 Kontrolní výbor

Jak už bylo výše uvedeno, je povinností zastupitelstva zřídit kontrolní výbor (Balík, 2009, s. 78). Ten je minimálně tříčlenný a počet členů je vždy lichý. Členem kontrolního výboru, stejně jako je tomu u finančního výboru, nesmí být starosta, místostarosta nebo místostarostové, tajemník obecního úřadu a osoby, které mají na obecním úřadě na starost rozpočtové a účetní práce (Čmejrek, 2008, s. 40).

Úkolem kontrolního výboru je kontrolovat plnění usnesení zastupitelstva a rady obce, kontrolovat na úseku samostatné působnosti dodržování právních předpisů zbylými výbory a také obecním úřadem a plnit ostatní kontrolní úkoly, kterými ho pověří

zastupitelstvo obce (Balík, 2009, s. 78). O provedených kontrolách výbor vyhotovuje kontrolní zápis, ve kterém je uveden předmět kontroly, zjištěné nedostatky a nápravná opatření (Koudelka, 2007, s. 212).

3.3.1.3 Osadní výbor

Zastupitelstvo má v částech obce možnost zřídit osadní nebo místní výbor. Jaký bude mít osadní výbor počet členů, určuje zastupitelstvo, ale jsou to vždy alespoň tři členové. Zastupitelstvo určuje i konkrétní členy výboru, vybírá je z občanů obce, kteří mají trvalý pobyt v části obce, kde je výbor zřízen. Předseda osadního výboru je volen také zastupitelstvem, a to z řad členů výboru (Kočí, 2012, s. 133).

Osadní výbor může zastupitelstvu obce, radě obce nebo výborům předkládat návrhy na rozvoj dané části obce a návrhy týkající se rozpočtu obce. Může se vyjádřit k předkládaným návrhům zastupitelstvu k rozhodnutí v případě, že se týkají dané části obce. Jsou mu předány k vyjádření připomínky a podněty občanů dané části obce předkládané orgánům obce. Při zasedání zastupitelstva musí předseda výboru dostat slovo, pokud o něj požádá (Balík, 2009, s. 79).

3.3.1.4 Výbor pro národnostní menšiny

Pokud bylo v územním obvodu obce dle posledního sčítání lidu minimálně 10 % občanů, kteří se hlásí k jiné než české národnosti, zřizuje se zde výbor pro národnostní menšiny (Čmejrek, 2008, s. 40). Členové tohoto výboru jsou jak volení, tak členové, kteří jsou zástupci národnostních menšin, pokud je deleguje svaz utvořený podle sdružovacího zákona. Příslušníci národnostních menšin musí tvořit vždy minimálně polovinu členů výboru (Koudelka, 2006, s. 90).

3.3.2 Komise

Komise slouží jako iniciativní a kontrolní orgán rady obce, která je také zřizuje a vybírá její členy (Balík 2009, s. 78-79). Pokud byl komisi svěřen výkon přenesené působnosti, je také výkonným orgánem. Komise ze své činnosti odpovídá radě obce, které předkládá své náměty a stanoviska. Ve věcech, které souvisí s výkonem přenesené působnosti na svěřeném úseku, je ale komise odpovědná starostovi. K platnému usnesení komise je nutná většina hlasů všech členů. Předsedou komise může být jedině osoba, která

prokáže zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti, která je svěřena komisi (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 49).

V obci může být zřízena přestupková komise (jako komise rady obce), určí tak starosta, a musí se v této věci shodnout s ředitelem krajského úřadu. Předsedou přestupkové komise může být pouze osoba, která je absolventem magisterského studia v právním oboru, nebo osoba, která má pro tuto agendu zkoušku zvláštní odborné způsobilosti (Koudelka, 2007, s. 214-215).

3.4 Volby do zastupitelstev obcí

Volby do zastupitelstev upravuje v České republice zákon č. 491/2001 Sb. Volby musí vždy probíhat na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, prostřednictvím tajného hlasování a podle principu poměrného zastoupení. Zastupitelstvo obce je voleno na funkční období čtyř let (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 59). Aktivním volebním právem, tedy právem volit, disponuje každý občan obce, který je zároveň i občanem České republiky. Další nutnou podmínkou je, že již dovršil věku 18 let a je přihlášen k trvalému pobytu v dané obci (Čmejrek, 2008, s. 51). Právo volit má i občan jiného státu, pokud mu tak přiznává mezinárodní úmluva, dále musí dosáhnout věku minimálně 18 let a být v obci přihlášen k trvalému pobytu (Šaradín, Outlý, 2004, s. 17). Pasivní volební právo, tedy právo být volen je upraveno v zásadě stejně jako právo aktivní, do obecních voleb může kandidovat každý volič (Čmejrek, 2008, s. 51).

3.4.1 Funkce voleb

„Volby představují klíčový mechanismus zastupitelské demokracie, v němž se postoje a preference občanů materializují do konkrétní podoby zvolených zastupitelských orgánů. Proto také volby představují nejdůležitější formu politické participace občanů.“ (Čmejrek, 2008, s. 48).

Volby mají kontrolní, legitimizační a integrační funkci. Díky možnosti pravidelné volby mají občané nad zastupitelskými a exekutivními orgány kontrolu. V případě nespokojenosti je vždy možné v dalších volbách odhlasovat změnu, tím volby plní svou kontrolní funkci. Díky volbám získávají zvolené orgány a celý politický systém legitimitu, v tom spočívá funkce legitimizační. V politickém světě dochází ke střetu odlišných zájmů,

priorit a cílů. Funkce integrační zajišťuje integraci všech politických sil a také integraci celé společnosti (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 51).

3.5 Komunální volební systém

„Termínem volební systém se zpravidla označuje metoda převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu.“ (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 52).

Lze popsat dva základní volební systémy, těmi jsou většinový a proporcionální systém, jejichž odlišnost spočívá především v konstrukci volebního obvodu. U většinového systému, kde je volební obvod jednomandátový, získává mandát jeden kandidát, který získá většinu hlasů. Proporcionální systém je velmi spravedlivý. Jsou zde vícemandátové volební obvody, hlasy pro jednotlivé kandidátní listiny se následně přepočítávají na mandáty (Čmejrek, 2008, s. 49).

Při obecních volbách je v České republice využíván proporcionální volební systém (Balík, 2009, s. 95). Volební systém je možné popsat pomocí pěti základních komponentů, kterými jsou volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební formule (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 54).

3.5.1 Volební obvod

Volební obvod, tedy jeho velikost, se stanovuje podle počtu mandátů rozdělovaných v tomto obvodu. Velikost volebního obvodu je poměrně důležitým faktorem, jelikož právě jeho velikost ovlivňuje proporcionalitu voleb, ta se zároveň s velikostí obvodu zvětšuje. Volební obvody lze rozdělit na tři velikostní kategorie, a to na nízkou, střední a vysokou (Balík, 2009, s. 92). Téměř vždy je v obci pouze jeden volební obvod, ale zákon zastupitelstvu umožňuje vytvořit i více volebních obvodů, v případě splnění stanovených podmínek (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 60).

3.5.2 Forma kandidatury

Formu kandidatury je možné rozlišit na dvě kategorie, které závisí na velikosti volebního obvodu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 55). První se využívá ve většinovém volebním systému a nazývá se kandidatura personální. Druhá, kandidatura na kandidátní listině, je používána v proporcionálním systému (Čmejrek, 2008, s. 50).

Rozlišují se tři typy kandidátních listin, a to otevřené, vázané a přísně vázané kandidátní listiny. Jednotlivé typy jsou rozdílné v tom, zda má volič možnost preferenčními hlasy ovlivnit pořadí kandidátů, a také zda musí hlasovat pouze v rámci jedné kandidátní listiny, nebo není v tomto ohledu omezen (Chytilík, 2009, s. 34). V komunální politice se využívají kandidátní listiny otevřené a volič může volit až tolik kandidátů, kolik bude členů zastupitelstva (Čmejrek, 2008, s. 53).

3.5.3 Struktura hlasu

U komunálních voleb v České republice je využíván systém poměrného zastoupení s otevřenými kandidátními listinami. Volič má tedy k dispozici vícenásobný hlas a může volit kandidáty i z více kandidátních listin. Je možné hlasovat pro jednotlivé kandidáty, což znamená označit hlas pro kandidáta křížkem v rámečku před jeho jménem, nebo hlasovat pro jednu konkrétní stranu zaškrtnutím čtverečku v záhlaví sloupce této strany. Lze také použít kombinaci dvou zmíněných způsobů, kde volič zaškrtně volební stranu a poté ještě konkrétní kandidáty, kterým chce dát hlas přednostně (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 56-62). Je nutné, aby se každý dostavil k volbám osobně. Hlasovat za někoho jiného není přípustné. Volič provede na hlasovacím lístku svou volbu a poté ho vloží do obálky, tu dostane od volební komise (Čmejrek, 2008, s. 53).

3.5.4 Volební klauzule

Volební klauzule lze označit také jako klauzule uzavírací, jedná se o uměle stanovenou hranici určitého počtu hlasů, které musí strana ve volbách dostat, pro získání mandátu ke vstupu do orgánu zastupitelstva. V České republice se využívá v komunálních volbách, ale také ve volbách krajských, do poslanecké sněmovny a ve volbách do Evropského parlamentu. Ve volbách do zastupitelstev obcí je volební klauzule stanovená na hranici 5 %. V určitých situacích je ale možné ji snížit (Balík, 2009, s. 98-99).

3.5.5 Volební formule

Pomocí volební formule se odevzdané, platné hlasy voličů přepočítávají na mandáty. Formule lze rozdělit na volební kvóty a volební dělitele. Volební kvóty představují nejmenší počet hlasů, které jsou nezbytné k získání mandátu, řadí se sem například Hareova nebo Droopova kvóta. Volební dělitel využívá systém, díky kterému získává mandát ten subjekt, který má nejvyšší průměr hlasů (Balík, 2009, s. 101).

V České republice se v komunálních volbách používá d'Hondtova formule, založená na volebních dělitelech. Znamená to tedy, že pomocí d'Hondtovy formule se hlasy pro danou stranu postupně dělí řadou dělitelů 1, 2, 3, ..., n (n se rovná počtu mandátů). Kromě této proporcionalní formule existují i další, například Imperiali a Sainte-Laguë, jednotlivé formule mají rozdílné posloupnosti dělitelů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 58-59).

3.6 Typologie komunálních koalic podle Stanislava Balíka

Typologie koalic dle Balíka je zobrazena na obrázku č. 1. Koalice je možné rozdělit podle tříd a typů koalic. Rozdělení dle tříd je založeno na počtu aktérů, existuje třída minimálně vítězných koalic a třída nadměrných koalic. K těmto dvěma třídám se přiřazují jednotlivé typy koalic, ty jsou určovány především ideovou vzdáleností prvků uvnitř systému a také počtem mandátů. Až na výjimku velké koalice lze přiřadit každý typ pouze k jedné třídě koalic (Balík, 2009, s. 188).

Obrázek č. 1: Typologie koalic podle Stanislava Balíka

Třída koalic	Typ koalic
minimální vítězná (nejmenší počet mandátů, nejmenší počet členů)	minimální vítězná ideově propojená
	minimální vítězná ideově nepropojená
nadměrná	velká
	nadměrná ideově propojená
	nadměrná ideově nepropojená široká všestranická

Zdroj: Balík, 2009, s. 189, vlastní zpracování

3.6.1 Minimální vítězná ideově propojená koalice (MVIP)

Tato koalice, tedy její členové, jsou si ideově blízko, tomu už ostatně napovídá i její název. Disponuje přesně tolika mandáty, kolik je jich potřebných k získání většiny, čímž současně vyvolává soutěživost stranického systému a voliči mají jistou naději na změnu, v případě odlišných výsledků dalších voleb. Podle Balíka (2009) tyto koalice bývají v situaci po volbách nejlogičtějším řešením, aktéři maximalizují politický vliv při vynaložení co nejmenší energie (Balík, 2009, s. 190).

3.6.2 Minimální vítězná ideově nepropojená koalice (MVIN)

Koalice skládající se z nejmenšího počtu členů nezbytných k získání většiny, jejíž členové si ani nejsou ideově blízcí, je poměrně zvláštním typem koalice. Je možné se setkat se situací, kdy jsou strany v koalici ideově neshodné, ale dokonce mohou být ideově protikladné. Na rozdíl od velkých koalic nejsou jejich součástí dva hlavní reprezentanti ideového spektra zároveň. Zpravidla zde bývá situace, kdy spolupracuje reprezentant hlavního pólu s jedním nebo dvěma reprezentanty vedlejšího protikladného pólu. Příkladem takovéto koalice může být spolupráce ODS a KSČM, kdy v opozici stojí ČSSD, KDU-ČSL a SZ. Tato koalice je většinou vytvořena v případě, pokud vítěz voleb nedokáže vytvořit minimální vítěznou ideově propojenou koalici. Proto se raději spojí v minimální vítěznou ideově nepropojenou koalici s menší stranou ideově vzdálenější, která nebude mít v koalici tak významnou pozici, než ve velké koalici s velkou stranou druhého hlavního pólu (Balík, 2009, s. 191).

3.6.3 Velká koalice

Ve velké koalici se jedná zejména o spolupráci dvou dominantních stran, které jsou ideově protikladné, mohou ale spolupracovat i s dalšími, menšími stranami. Na rozdíl od ostatních typů koalic není definována z hlediska mechanického a většinového, ale je definována ideově. Důvodem vzniku velkých koalic bývá především zvětšení šance na podporu v legislativním tělese, díky menšímu počtu členů koalice a vytlačení opozice. Dalším důvodem ke vzniku této koalice může být také častá dlouhodobost velkých koalic, kdy spolupráce trvá i více volebních období a s tím spojená určitá „touha po bezpečí“ (Balík, 2009, s. 191-192).

3.6.4 Nadměrná ideově propojená koalice

Aby bylo možné koalici označit za nadměrnou, je nutné, aby v ní byl alespoň jeden nadbytečný člen, který není v koalici potřebný k zajištění většiny. V nadměrné ideově propojené koalici jsou spojené pouze ideově příbuzné subjekty, strany tedy nepochází z protikladných ideových pólů. Z hlediska fungování koalice je zde jistá podobnost s koalici širokou, nicméně tyto koalice se od sebe odlišují především tím, že koalice široká není složena z ideově příbuzných subjektů a z toho důvodu je tam zapotřebí větších ideových kompromisů (Balík, 2009, s. 192-193).

3.6.5 Nadměrná ideově nepropojená koalice

Nadměrná ideově nepropojená koalice je prakticky shodná s nadměrnou ideově propojenou koalicí. Na rozdíl od ní je ale tvořena ideově vzdálenými členy a je utvářena pouze zřídka. V opozici této koalice působí více politických subjektů. V případě, že by byl v opozici pouze jeden politický subjekt, jednalo by se o koalici širokou. Podobnost je možné sledovat také s koalicí minimální ideově nepropojenou, kde ale není součástí koalice nadbytečný člen. Důvody ke vzniku této koalice jsou velmi podobné jako u předchozího typu (Balík, 2009, s. 194).

3.6.6 Široká koalice

Koalice široká, často označovaná také jako duhová, je spojením téměř všech relevantních politických sil a v opozici stojí pouze jeden relevantní politický partner. Je složena z více než dvou ideově nesourodých subjektů a musí v ní být více subjektů, než je potřebných k zajištění nadpoloviční většiny. Důvodem ke vzniku takové koalice bývá často snaha o vytvoření společné zodpovědnosti co nejvíce politických subjektů. Vždy je ale jeden subjekt, který nemůže být do koalice zapojen, především z ideových důvodů. Různé široké koalice se ale mohou lišit v tom, zda byly vytvořeny proti tomuto jedinému subjektu, nebo pouze bez něj. Důvodem k vytvoření široké koalice tak může být rovněž určitá snaha „ochrany“ před tímto vyloučeným politickým subjektem. Toto je možné označit jako motiv společného nepřítele (Balík, 2009, 194-195).

3.6.7 Všestranická koalice

Tato koalice bývá označována v různých úrovních stranicko-politického systému jako všeobecní, všekrajská, všestátní. Tvoří ji všechny relevantní politické síly. Žádná není vyřazena, ani se žádná veřejně nedistančuje. Tyto koalice vznikají především z důvodu, že pro vítěze voleb je jistější možností všestranická spolupráce. Vytvoření minimální vítězné koalice je totiž často spojeno s tvrdými střety s opozicí po celé volební období, což může vyústit v porážku při následujících volbách a pro členy této minimální koalice to bude znamenat vyklizení exekutivních postů. Tomuto scénáři lze předejít právě vytvořením koalice všestranické, kde se předpokládá, že se úspěšnější politické subjekty v dalších volbách zachovají se stejnou korektností jako předchozí úspěšné strany a z exekutivních postů je nevystřadí (Balík, 2009, s. 195-196).

3.7 Komunální koalice podle Petra Jüptnera

Podle Jüptnera nelze na komunální politiku při zkoumání pohlížet jako na jeden celek, jelikož se jedná o tisíce nezávislých mikrosvětů, které nemají jednotné rysy. Pro možnost aplikace teorie koalic je potřeba najít vhodné ekvivalenty k vládě, parlamentu a premiérovi, kterým se v komunální politice nejvíce podobá obecní rada, zastupitelstvo a starosta. Komunální politické systémy je pro účel zkoumání určitých podobností při tvorbě koalic nutné rozčlenit. Jüptner je dělí do čtyř kvalitativně různých typů, které s odlišují svou velikostí (Jüptner, 2004, s. 81-83).

3.7.1 Nejmenší obce

Velikost nejmenších obcí Jüptner stanovuje na maximálně 1700 obyvatel. Je poměrně běžné, že v těchto obcích kandidují pouze nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Bývá takřka pravidlem, že se v takové obci můžeme setkat s maximálně 2 politickými stranami, častokrát se zanedbatelným počtem členů, které jsou většinou založeny a zformovány krátkou dobu před volbami. Dle Jüptnera zde v zásadě nezáleží na tom, za jakou stranu člověk kandiduje a kandidatura za politické strany je často vnímána spíše jako nutné zlo (Jüptner, 2004, s. 83-84).

Vztahy v zastupitelstvu jsou zejména přátelského charakteru. Hledí se na individuální i skupinové zájmy v obci. Nelze zde tedy mluvit o principu „vlády a opozice“. Z tohoto důvodu není nutné utvářet koalice a jejich náznaků můžeme většinou sledovat pouze v období před volbami. V těchto obcích se nevolí rada obce a funkce starosty je ve většině případů neuvolněná (Jüptner, 2004, s. 86-87).

3.7.2 Obce menší střední velikosti

Menší střední obce jsou Jüptnerem stanoveny počtem obyvatel v rozmezí 1701 až 9000. V těchto obcích začínají nad nezávislými kandidáty z hlediska volebních úspěchů převažovat politické strany. Se vzrůstajícím počtem obyvatel u těchto obcí je častější, že kandidáti politických stran ve volbách porázejí kandidáty nezávislé. Do pojmu politická strana jsou ovšem v tomto případě zahrnuty i „komunální“ a regionální strany, tedy například sdružení nezávislých (Jüptner, 2004, s. 87).

Politické vztahy v zastupitelstvech těchto obcí jsou již rozmanitější než u nejmenších obcí, je možné se zde setkat jak s nesoutěživými systémy, které jsou velmi přátelského charakteru, ale také se systémy soutěživými, nebo s určitou směsí těchto dvou systémů, což zde bývá velmi častým případem. Politické strany jsou v těchto obcích hodnoceny zpravidla podle konkrétních osobností, které se objeví na jejich kandidátních listinách. Koalice jsou často v podobě uzavřené a neformální velké koalice, kde proti sobě jednotliví členové vzájemně neútočí. S předvolebními a legislativními koalicemi se zde setkáme velmi zřídka (Jüptner, 2004, s. 88-91).

3.7.3 Obce větší střední velikosti

Počet obyvatel obcí větší střední velikosti je stanoven v intervalu 9001 až 45 000. V zastupitelstvech dominují politické strany. Kandidáti politických stran jsou ve většině případů jejich registrovaní členové. S nezávislými sdruženími se zde téměř nesetkáváme, Důvodem jsou převážně složité podmínky kandidatury, v případě nezávislých kandidátů je kandidátní listina většinou zajištěna prostřednictvím nějaké regionálně-komunální strany (Jüptner, 2004, s. 92-93).

S narůstající velikostí těchto obcí můžeme častěji sledovat, že dochází ke schůzím zastupitelských frakcí. V obcích tohoto velikostního rozmezí se nejčastěji setkáme se systémem „polosoutěživým“, tedy s nižší mírou soutěživosti v mezivolebním období a obsazováním exekutivních postů s ohledem na výsledky voleb. Co se týče koalic, s těmi předvolebními se zde téměř není možné setkat, naopak nejčastěji se zde vyskytují velké koalice. Důležitou roli hrají po volbách exekutivní koalice, na jejichž základě je zvolen starosta s jeho zástupci a také zbylé složení městské rady. Podle Jüptnera má ideologie při tvoření koalic pouze minimální význam (Jüptner, 2004, s. 93-95).

3.7.4 Největší obce

Jako největší obce jsou označeny obce s počtem obyvatel vyšším než 45 000. Typickým příkladem těchto obcí jsou územně členěná statutární města. V největších obcích bez pochyb zcela dominují politické strany a s nezávislými kandidáty a jejich sdruženími se zde již není možné setkat (Jüptner, 2004, s. 95-96).

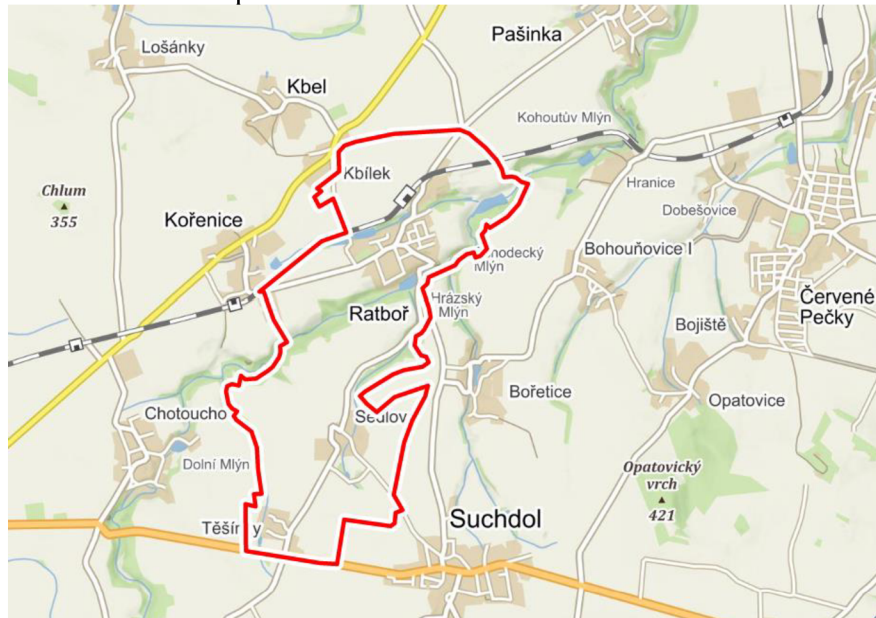
Lze sledovat častější výskyt předvolebních koalic, zejména z důvodu zavedené pětiprocentní hranice pro vstup do zastupitelstev. V obcích o této velikosti už je možné ve valné většině případů jednoznačně hovořit o soutěživém systému, tedy o principu „vlády a opozice“, na čemž má velký podíl i jistá prestiž nejvyšších postů, které jsou často „uvolněné“ a mají tedy co nabídnout, respektive je o co „soutěžit“. Schůze jednotlivých frakcí zastupitelstva nebo politických stran jsou v největších obcích běžnou záležitostí. Vytváření koalic je téměř pravidlem. Často jsou to minimální koalice a velké koalice (Jüptner, 2004, s. 96-98).

4 Vlastní práce

4.1 Ratboř

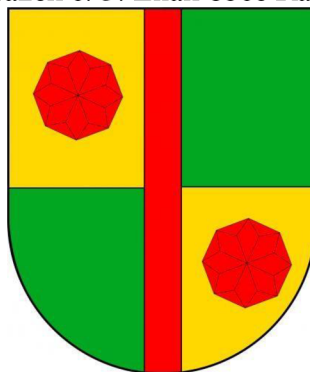
Obec Ratboř, s územní rozlohou 477 hektarů, se nachází ve Středočeském kraji. Leží 7 kilometrů jihozápadně od okresního města Kolín, v nadmořské výšce 314-374 metrů nad mořem. Součástí Ratboře, kterou tvoří dvě katastrální území, jsou také dvě místní části Sedlov a Těšíny. Území obce a místních částí je zobrazeno v obrázku č. 2. Tyto dvě místní části dříve nesly společný název Sedlov. Dle oficiálních stránek obce Ratboř zde podle nejaktuálnějších dat žije 572 obyvatel. Znak obce Ratboř je zobrazen na obrázku č. 3 (www.ratbor.cz).

Obrázek č. 2: Mapa území obce Ratboř

Zdroj: www.mapy.cz, vlastní zpracování

Obrázek č. 3: Znak obce Ratboř

Zdroj: www.ratbor.cz

4.1.1 Historie

Ratboř je spojena s nedalekou obcí Pašinka údolím Polepského potoka, které je zařazeno mezi významné krajinné prvky. Toto území bylo osídleno již v období mladší doby kamenné (5700 př. n. l.–4200 př. n. l.). Dokládají to nálezy kultury s lineární keramikou z této doby. Naleziště bylo například v lokalitě u bývalého ratbořského cukrovaru (Moravec a kol., Polepské údolí, 2010, s. 2).

První zmínka o Ratboři (dříve Radboři) se objevuje již v roce 1115. V této době byla Ratboř majetkem benediktínského kláštera v Kladrubech u Stříbra. Tato zpráva se ale vyskytuje na falzu pozdějšího data, není tedy věrohodná. Další, již věrohodnější zpráva, pochází z roku 1352. První zmínka o Sedlovu se objevila v roce 1457 (www.ratbor.cz). V 18. století probíhala v polepském údolí intenzivní těžba českého granátu, hlavní naleziště se nacházela právě v okolí Ratboře (Moravec a kol., Polepské údolí, 2010, s. 2).

V Ratboři se nachází kostel svatého Václava, první zmínka pochází z roku 1352, je tedy nejstarší kulturní památkou obce (www.ratbor.cz). V roce 1723 byl přestavěn barokní zámek z původní gotické tvrze, který je později označován jako Starý zámek. Podle návrhu Jana Kotěry byla pro rodinu Mandelíkovu na začátku 20. století vystavěna vila nazývaná Nový zámek. V současnosti je vila známá jako Hotel Chateau Kotěra (Rišlink a kol., 2019, s. 133-134).

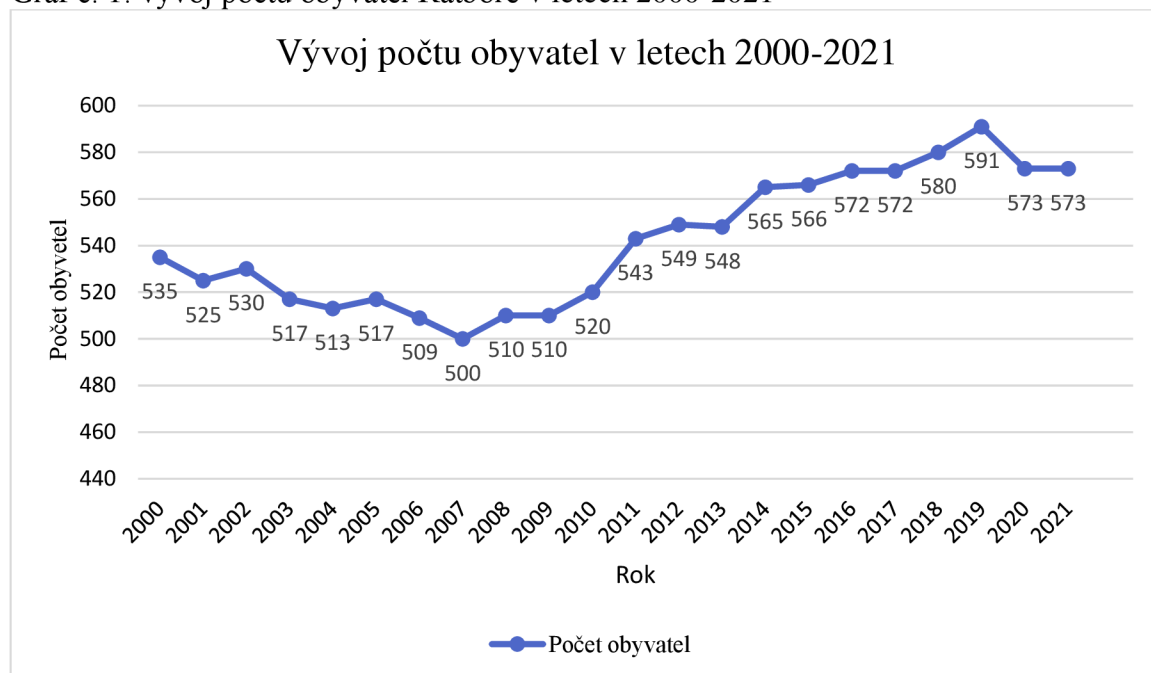
Roku 1857 byl založen na okraji Ratboře cukrovar, který později v roce 1890 spolu se Starým zámkem zakoupil Bernard Mandelík, velkoobchodník z Kolína a v obci se i se svou rodinou usídlil. Mandelík i celá jeho rodina hrají v historii Ratboře významnou roli. Roku 1920 byl Mandelík i starostou obce. Ratbořský cukrovar byl jedním z největších v České republice. V období před 2. světovou válkou se zde ratifikovaly ceny cukru, které byly platné pro celou Evropu (Rišlink a kol., 2019, s. 133).

4.2 Demografická analýza

4.2.1 Počet obyvatel

Na níže uvedeném grafu č. 1 lze pozorovat, jak se vyvíjel počet obyvatel Ratboře v období od roku 2000 do roku 2021. Počet obyvatel v grafu se vztahuje vždy k 31. 12. daného roku. V letech 2000-2007 má počet obyvatel převážně klesající charakter, s výjimkou roku 2002 a 2005, kdy se počet obyvatel lehce zvýšil. V období 2007-2019 počet obyvatel postupně narůstá. V tomto časovém úseku v obci přibylo téměř 100 obyvatel. Od roku 2019 je možné opět sledovat lehký úbytek obyvatelstva. Ve vývoji zobrazeném na grafu č. 1 nejsou žádné výrazné výkyvy. Počet obyvatel je ovlivněn převážně podílem narozených a zemřelých obyvatel v daném roce.

Graf č. 1: vývoj počtu obyvatel Ratboře v letech 2000-2021

Zdroj: www.cszo.cz, vlastní zpracování

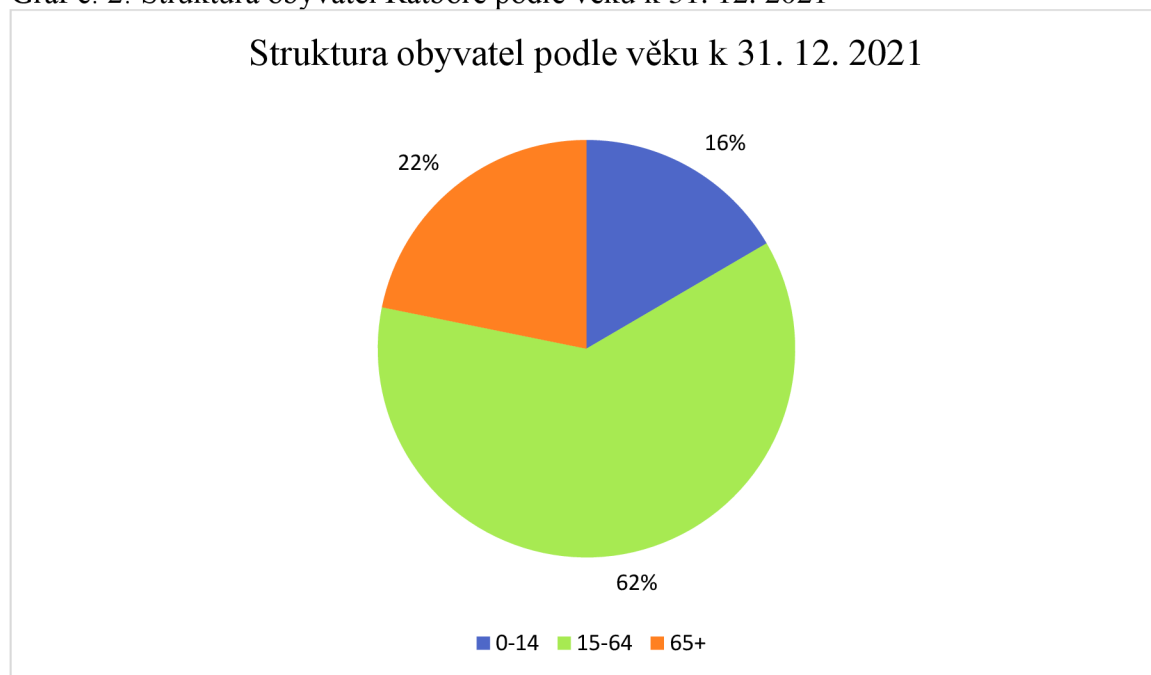
4.2.2 Struktura obyvatel

4.2.2.1 Struktura obyvatel podle věku

Graf č. 2 zobrazuje složení obyvatel podle věkových kategorií: nejmladší 0-14 let, střední 15-64 let a nejstarší 65 a více let. Nejmenší podíl obyvatel (16 %) tvoří nejmladší věková skupina, lidé ve věku 0-14 let. Nízký počet obyvatel v této věkové kategorii ovlivňuje minimální počet nově narozených obyvatel. S tím úzce souvisí také to, že obec

není příliš atraktivní pro mladé páry a rodiny s dětmi. Proto zde téměř nepřibývají obyvatelé, kteří by v budoucnu počet dětí a mladých lidí v obci mohli navyšovat. Největší zastoupení (62 %) zde má střední věková kategorie 15-64 let, lidé v produktivním věku. Senioři, tedy lidé ve věku 65 a více let jsou zde druhou nejvíce zastoupenou věkovou skupinou, tvoří 22 % z celkového počtu obyvatel. Průměrný věk obyvatel v Ratboři byl k 31. 12. 2021

Graf č. 2: Struktura obyvatel Ratboře podle věku k 31. 12. 2021

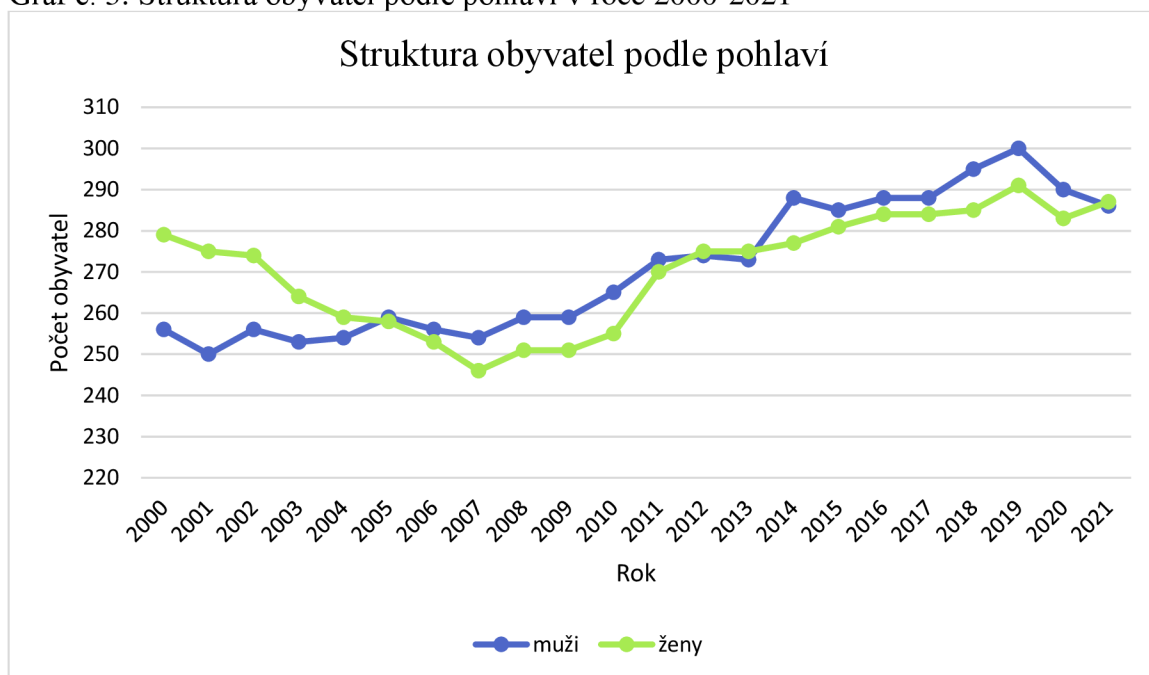

Zdroj: www.cszo.cz, vlastní zpracování

4.2.2.2 Struktura obyvatel podle pohlaví

Uvedený graf č. 3 znázorňuje strukturu obyvatel dle pohlaví v jednotlivých letech období 2000-2021. Zobrazený údaj je vždy platný k 31. 12. daného roku. Do roku 2004 byl počet žen lehce vyšší než počet mužů, poté ale začíná postupně převažovat mužská část obyvatelstva. Až na rok 2012, 2013 a 2021 je v obci více mužů než žen, což může být způsobeno velkým podílem obyvatelstva v obci ve věku 0-64 let. Podle statistického úřadu (www.cszo.cz) je v České republice i Středočeském kraji v tomto věkovém rozmezí více mužů než žen, naopak v kategorii 65 a více let již začíná převažovat počet žen.

Graf č. 3: Struktura obyvatel podle pohlaví v roce 2000-2021

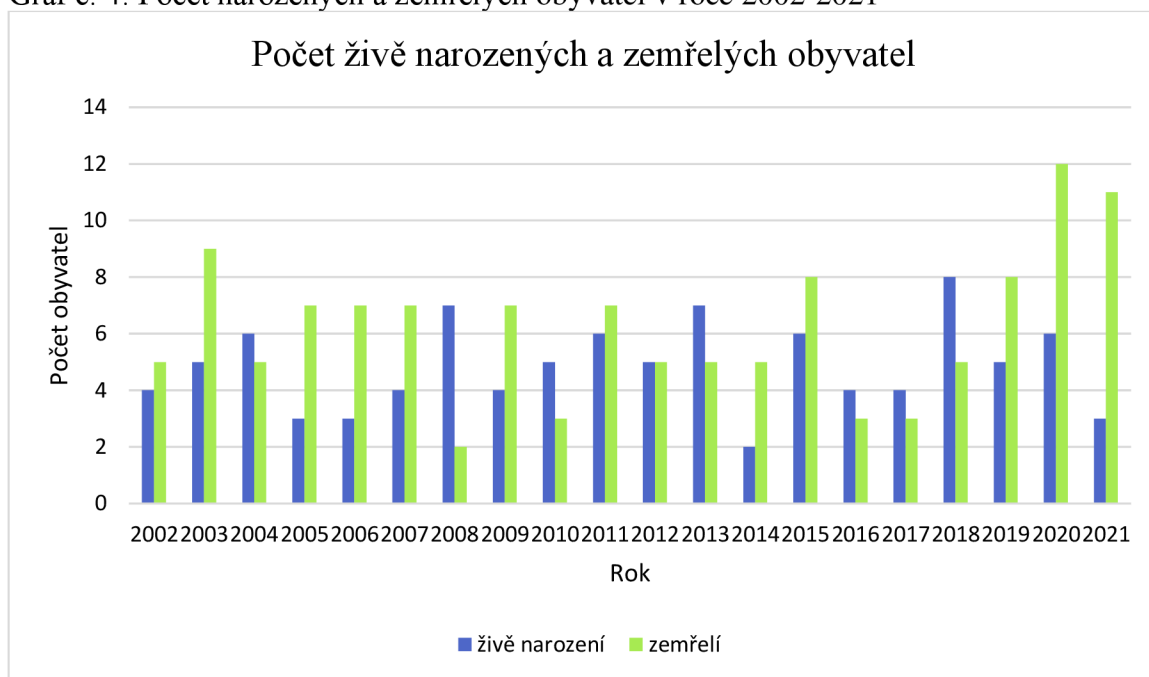
Zdroj: www.cszo.cz, vlastní zpracování

4.2.3 Pohyb obyvatelstva

4.2.3.1 Narození a zemřelí obyvatelé

Na grafu č. 4 je vyobrazen počet narozených a zemřelých obyvatel v obci Ratboř v letech 2002-2021, vždy k 31. 12. konkrétního roku. Podíl narozených a zemřelých se v obci hodně mění. V roce 2020 a 2021 byl nejvyšší počet zemřelých za sledovaná období. Tento nárůst úmrtnosti mohl být způsoben pandemií covid-19. Nejnižší počet nově narozených za roky 2002-2021 byl zaznamenán v roce 2014, kdy se narodily 2 děti. Nejvyšší počet nově narozených, tedy 8 dětí, byl v roce 2018.

Graf č. 4: Počet narozených a zemřelých obyvatel v roce 2002-2021

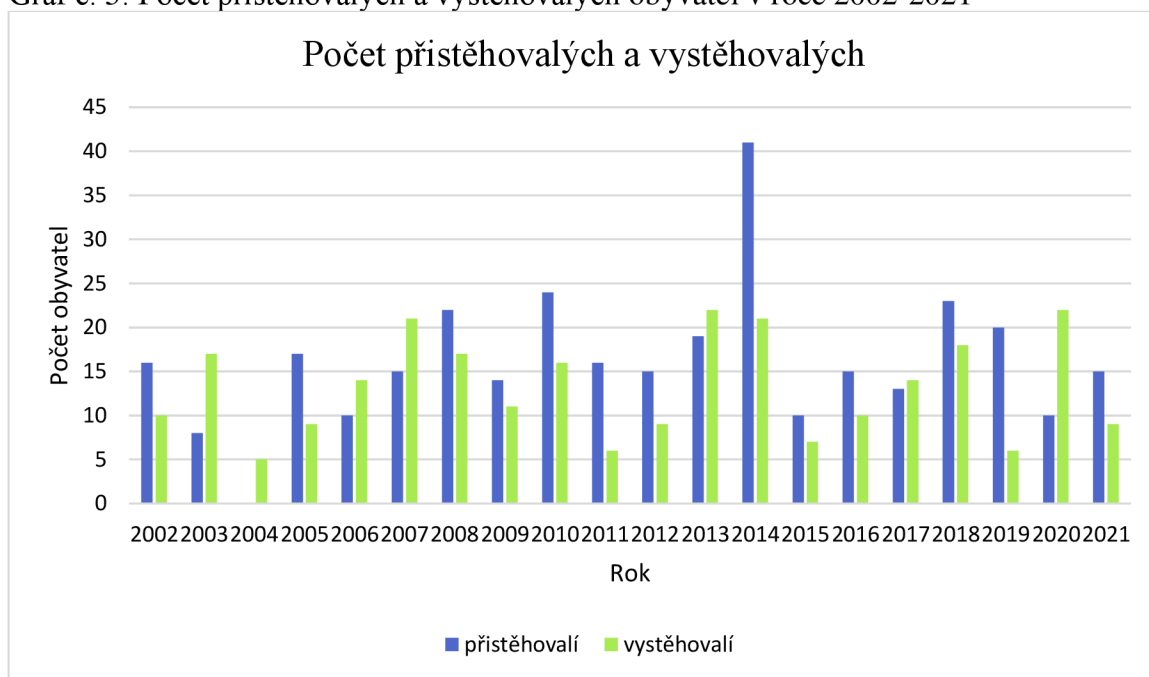

Zdroj: www.cszo.cz, vlastní zpracování

4.2.3.2 Přistěhovalí a vystěhovalí obyvatelé

Z grafu č. 5 je možné pozorovat, jak se v Ratboři v letech 2002-2021 měnil počet přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel. Uvedené údaje jsou vždy platné k 31. 12. daného roku. Počet přistěhovalých a vystěhovalých se v uvedených letech různě mění. Značně zde vyčnívá rok 2014, kdy se do obce přistěhovalo 41 nových obyvatel, což je téměř dvakrát více než například v roce 2010, ve kterém byl druhý nejvyšší počet přistěhovalých. Nejspíše se zde jedná o přirozený pohyb obyvatel a nejsou zde žádné faktory, které by měly výrazný vliv na počet přistěhovalých a vystěhovalých v této obci.

Graf č. 5: Počet přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v roce 2002-2021

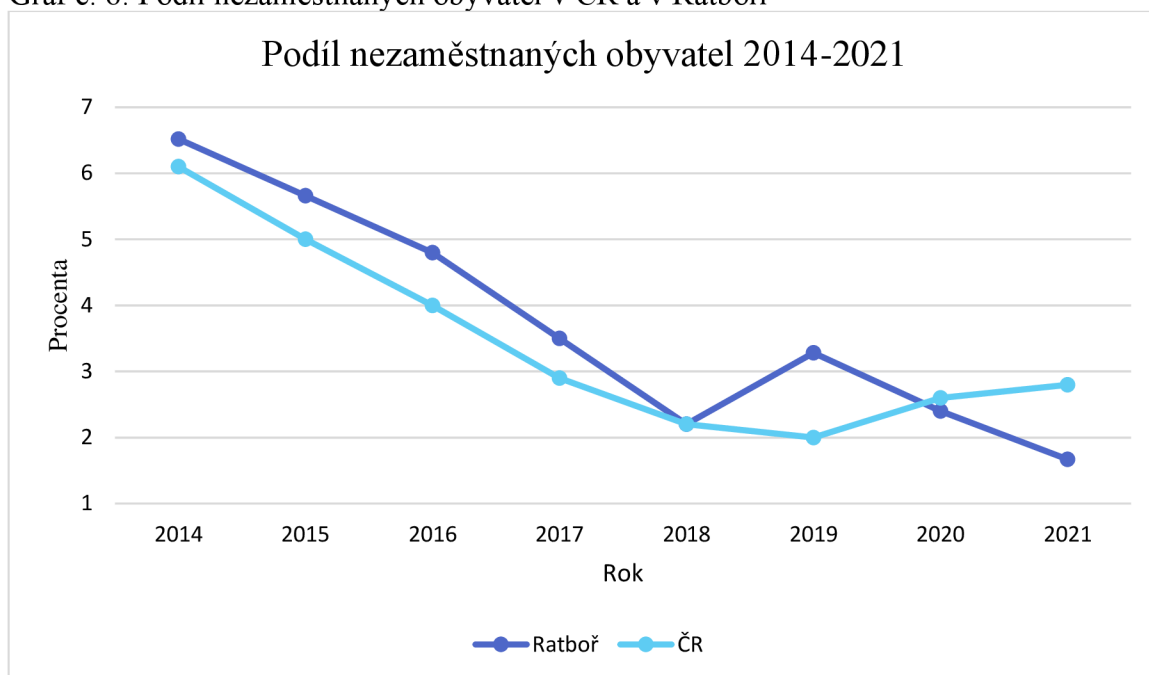
Zdroj: www.cszo.cz, vlastní zpracování

4.3 Socioekonomické ukazatele

4.3.1 Nezaměstnanost

V grafu č. 6 je zobrazeno porovnání podílu nezaměstnaných obyvatel v České republice a v obci Ratboř. V letech 2014-2018 mají obě křivky klesající charakter, v obci Ratboř je v tomto období podíl nezaměstnaných lehce vyšší než v České republice, s výjimkou roku 2018, kdy byl podíl nezaměstnanosti vyrovnaný. V roce 2019 podíl nezaměstnanosti v Ratboři stoupl z 2,2 na 3,28. Bylo zde tedy o 50 % více nezaměstnaných než v roce předchozím. Zatímco v České republice podíl nezaměstnaných v roce 2020 a 2021 lehce stoupl, v Ratboři naopak klesl. Zvýšení podílu nezaměstnanosti v České republice mohlo být způsobeno probíhající pandemií covid-19, kvůli které někteří lidé na čas přišli o zaměstnání. Co se týče nezaměstnanosti, z grafu je možné pozorovat, že pandemie se obyvatel Ratboře nedotkla, naopak zde nezaměstnanost lehce klesla.

Graf č. 6: Podíl nezaměstnaných obyvatel v ČR a v Ratboři

Zdroj: www.cszo.cz, vlastní zpracování

4.3.2 Podnikatelské subjekty

Tabulka č. 2 zobrazuje počet podnikatelských subjektů podle jejich převažující činnosti. V Ratboři je 121 podnikatelských subjektů, 66 z nich se zjištěnou aktivitou, právě ty jsou zobrazeny v tabulce č. 2. Zobrazená data jsou z období k 31. 12. 2022. Největší zastoupení zde mají subjekty s převažující činností ve velkoobchodu, maloobchodu, opravách a údržbě motorových vozidel, kterých je v obci celkem 13. Další významné podnikatelské oblasti jsou profesní, vědecké a technické činnosti s 12 subjekty a průmysl a stavebnictví, kde je v obou případech 11 podnikatelských subjektů. Ostatní oblasti mají již nižší zastoupení. Jsou zde 4 podnikatelské subjekty s činností v zemědělství, lesnictví, rybářství a také v ostatních činnostech. Zbylé činnosti mají zastoupení pouze 2 nebo 1 subjektu a některé dokonce v tabulce nejsou uvedeny, jelikož v obci nemají žádné zastoupení (www.cszo.cz).

Tabulka č. 2: Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti

Převažující činnost	Podniky se zjištěnou aktivitou
Zemědělství, lesnictví, rybářství	4
Průmysl	11
Stavebnictví	11
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	13
Doprava a skladování	2
Ubytování, stravování a pohostinství	1
Činnost v oblasti nemovitostí	1
Profesní, vědecké a technické činnosti	12
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	1
Vzdělávání	2
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2
Ostatní činnosti	4
Celkem	66

Zdroj: www.cszo.cz, vlastní zpracování

4.3.3 Dopravní obslužnost

Vzhledem k velikosti obce, je zde poměrně kvalitní dopravní obslužnost. V Ratboři mohou obyvatelé k dopravě do okolních vesnic, nedalekého Kolína a také vzdálenějších Uhlířských Janovic využít autobusové nebo vlakové spojení. Nachází se zde vlakové nádraží a 3 autobusové zastávky: Ratboř, Ratboř-železniční stanice a Ratboř-rozcestí Těšínský. Autobusové linky z Ratboře do okolí jezdí několikrát denně. Stejně tomu tak je i s vlakovým spojením do Kolína, kam dojíždí poměrně velké množství obyvatel (www.idos.idnes.cz).

4.3.4 Občanská vybavenost

Všichni oslovení zastupitelé obce v rozhovorech uvedli, že v Ratboři, i přesto, že je to poměrně malá obec, je velmi slušná občanská vybavenost. Ačkoliv dříve zde bylo daleko více služeb, například základní škola, ordinace zubního lékaře, nebo hospoda, která byla

zrušena nedávno, má obec svým občanům stále co nabídnout. Aktuálně je zde ordinace praktického lékaře, samoobsluha, knihovna a pošta. Starší obyvatelé tedy nemusí tak často dojíždět do nedalekého Kolína. V Novém zámku je zřízen hotel Chateau Kotěra, kde se nachází i restaurace. Naproti hotelu je v obci vybudované také fotbalové hřiště, které často využívá místní fotbalový klub (www.ratbor.cz).

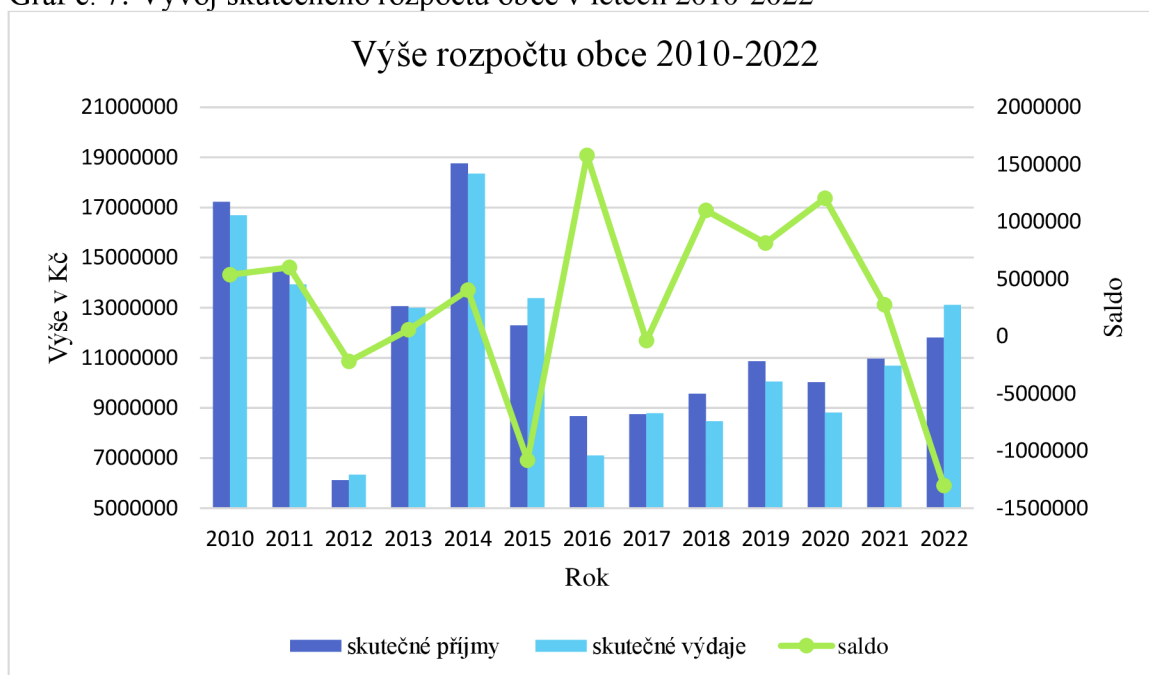
4.3.5 Spolky a zájmové skupiny

V Ratboři funguje fotbalový oddíl TJ Slavoj, jehož historie v obci sahá až do roku 1918. Fotbalisté mají k dispozici místní fotbalové hřiště, kde mají jako své zázemí zděné kabiny a klubovnu. Skauti v Ratboři fungují od roku 1990, je zde 12. středisko českého Junáka „Modrá želva Ratboř“. Další zájmovou skupinou je sbor dobrovolných hasičů (SDH Ratboř). Dobrovolní hasiči zde fungují již od roku 1941. Nová hasičská zbrojnice byla postavena na konci 40. let 20. století, na její výstavbě se podíleli i obyvatelé obce. Hasiči mají k dispozici požární vozidlo Avia DA12, které bylo pořízeno v roce 1991. Různé obecní akce pro děti, jako karnevaly, velikonoční tvoření, pohádkové údolí a další, pořádá místní klub Ratbořáček (www.ratbor.cz).

4.4 Rozpočet obce

V grafu č. 7 je znázorněna výše skutečného rozpočtu obce v letech 2010-2022. Uvedené hodnoty se vztahují vždy k 31. 12. daného roku. Rozpočet obce se pohybuje ve výši od 6 do 19 milionů korun. Z grafu lze sledovat, že obci se daří držet výši příjmů a výdajů téměř vyrovnanou, příjmy často převyšují výdaje, ale v některých letech je tomu naopak. Nejvyšší přebytek byl zaznamenán v roce 2016, kdy byly příjmy vyšší než výdaje téměř o 1,6 milionu korun. Největší schodek rozpočtu byl v roce 2022 a dosáhl výše zhruba 1,3 milionu korun. Celkově je možné konstatovat, že obec dokáže se svým rozpočtem dobře hospodařit. Případné schodky rozpočtu jsou v následujících letech často vyrovnány přebytky rozpočtu. Obec tedy není nijak zadlužená. V roce 2014 byl rozpočet necelých 19 milionů korun. Velkou část příjmů tvořily přijaté transfery ze státního rozpočtu a státních fondů. Největší položkou výdajů za rok 2014 byla částka použitá na renovaci mateřské školy (www.ratbor.cz).

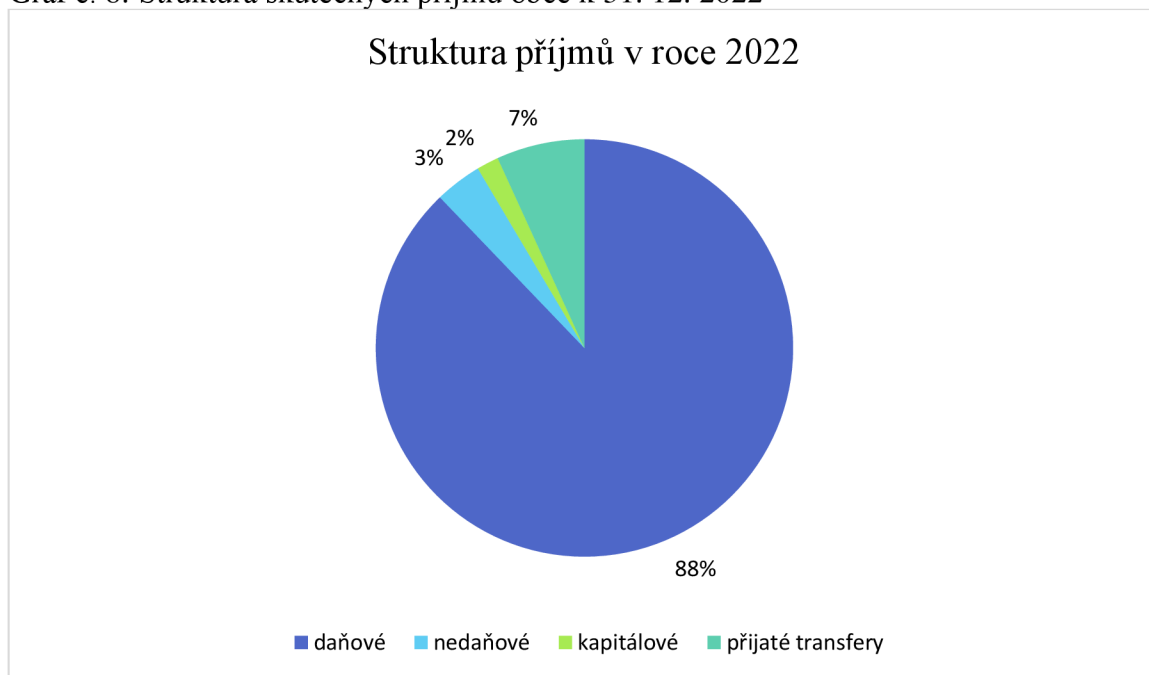
Graf č. 7: Vývoj skutečného rozpočtu obce v letech 2010-2022

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Jak lze pozorovat v grafu č. 8, hlavní část příjmů obce v roce 2022 je tvořena daňovými příjmy, přesněji je to 88 % z celkových příjmů obce. Nejvíce obec získala z daně fyzických a právnických osob a také z DPH (www.monitor.statnipokladna.cz). Nedaňové a kapitálové příjmy, spolu s přijatými transfery tvoří v tomto roce jen malou část příjmů obce, konkrétně pouze necelých 1,5 milionu korun z celkových příjmů 11,8 milionů.

Graf č. 8: Struktura skutečných příjmů obce k 31. 12. 2022

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Graf č. 9 zobrazuje strukturu výdajů obce Ratboř v roce 2022. Výdaje jsou zde rozčleněny na jednotlivá odvětví. Nejvyšší výdaje obce byly v odvětví služeb pro obyvatelstvo, ty tvoří 58 % z celkových výdajů. Na všeobecnou veřejnou správu a služby bylo utraceno 36 % výdajů obce. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství představují jen 5 % výdajů. Na bezpečnost státu a právní ochranu, sociální věci a politiku zaměstnanosti a zemědělství, lesní hospodářství a rybářství byly vynaloženy částky v řádech desetitisíců a tvoří tedy pouze zanedbatelnou částku z celkového rozpočtu obce v roce 2022.

Graf č. 9: Struktura skutečných výdajů obce k 31. 12. 2022

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

4.5 Komunální volby v roce 2010-2022

4.5.1 Komunální volby v roce 2010

V roce 2010 se volby konaly 15. a 16. října. V Ratboři bylo voleno 11 členů zastupitelstva, což je oproti následujícím volebním obdobím nejvíce. Byly sestaveny dvě kandidátní listiny, a to za stranu ČSSD a sdružení nezávislých kandidátů Ratboř. V obou případech s 11 kandidáty. Odevzdalo se 333 obálek. Volební účast tedy dosáhla 75,68 %, což je poměrně vysoká účast v porovnání s průměrnou volební účastí při komunálních volbách v tomto roce, která byla 48,5 % (www.volby.cz).

Z tabulky č. 3 je patrné, že ve volbách v roce zvítězila strana ČSSD s 64,85 % hlasů a vybojovala tedy 7 mandátů z celkových 11. SNK Ratboř získalo 35,15 % hlasů a 4 mandáty.

Tabulka č. 3: Výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2010

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtená % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %				
1	ČSSD	2251	64,85	11	3471	64,85	7
2	SNK Ratboř	1220	35,15	11	3471	35,14	4

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování

Zastupitelstvo zvolilo starostou obce Mgr. Milana Jeneše, kandidáta ČSSD. Mgr. Milan Jeneš byl starostou již v období od roku 2008, kdy převzal funkci po předchozím starostovi, který na svou funkci zhruba v polovině volebního období rezignoval. Místostarostkou obce se stala Jana Válová, také kandidátka ČSSD. Vrchní funkce v zastupitelstvu tedy zastávají členové vítězné strany a SNK Ratboř získala pouze předsednictví kontrolního a finančního výboru (www.ratbor.cz).

4.5.2 Komunální volby v roce 2014

Komunální volby v roce 2014 probíhaly 10. a 11. října. Na rozdíl od minulých voleb bylo voleno pouze 7 členů zastupitelstva. Voliči mohli opět vybírat kandidáty ze dvou kandidátních listin. Nastala ale malá změna a ČSSD z minulých voleb bylo nahrazeno nově vytvořeným sdružením pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky, jehož členové ale kandidovali téměř ve stejném složení jako ve zmiňované ČSSD. Na kandidátních listinách došlo pouze k minimální obměně kandidátů. Volební účast v obci tento rok klesla, voleb se zúčastnilo 67,11 % voličů a bylo odevzdáno 304 obálek (www.volby.cz).

Z tabulky č. 4 lze vidět, že ačkoliv došlo k přeměně strany ČSSD na Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky, ve volbách kandidáti tohoto sdružení opět dominují nad SNK Ratboř a volby vyhráli s 62,7 % hlasů. Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky tedy disponuje 5 mandáty a SNK Ratboř získalo pouze 2 mandáty.

Tabulka č. 4: Výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtená % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %				
1	SNK Ratboř	739	37,3	7	1981	37,3	2
2	Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský	1242	62,7	7	1981	62,69	5

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování

Na zasedání zastupitelstva obce byl jednohlasně zvolen starostou znovu Mgr. Milan Jeneš, který tentokrát kandidoval za Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský. Opoziční SNK Ratboř opět nedokázala do funkce místostarosty prosadit svého kandidáta a získala stejně jako v minulém volebním období jen vedoucí funkce kontrolního a finančního výboru (www.ratbor.cz).

4.5.3 Komunální volby v roce 2018

Volby v roce 2018 se konaly 5. a 6. října. Byly sestaveny 2 kandidátní listiny z téměř totožných kandidátů jako v minulých volbách. Jedna kandidátní listina byla za SNK Ratboř a druhá za Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský. Nezměnil se ani počet volených zastupitelů, volilo se 7 členů zastupitelstva. Bylo odevzdáno 342 obálek a volební účast v obci dosáhla podobné výše jako v roce 2010, voleb se zúčastnilo 74,67 % voličů (www.volby.cz).

Tabulka č. 5. ukazuje, že vítězem voleb s 67,98 % hlasů se stalo Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský, jak tomu bylo i v minulých letech a oproti SNK Ratboř získalo dvojnásobný počet hlasů. Obě sdružení disponují stejným počtem mandátů jako v předchozím volebním období, to je 5 mandátů pro Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský a zbylé 2 mandáty pro SNK Ratboř.

Tabulka č. 5: Výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtená % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %				
1	SNK Ratboř	722	32,02	7	2255	32,01	2
2	Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky	1533	67,98	7	2255	67,98	5

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování

Starostou se stal Mgr. Milan Jeneš ze Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky, stejně jako v předchozích sledovaných obdobích. Místo předchozí místostarostky Jany Válové zastupitelstvo zvolilo JUDr., Františka Šafářika ze stejného sdružení. Kandidáti z SNK Ratboř byly zvoleni do vedoucích funkcí finančního a kontrolního výboru, tak tomu bylo i v roce 2010 a 2014 (www.ratbor.cz).

4.5.4 Komunální volby v roce 2022

V roce 2022 voliči odevzdávali své hlasy ve dnech 23. a 24. září. V Ratboři bylo odevzdáno 333 obálek a volební účast dosáhla 74,83 %. Tento rok dvojnásobně narostl počet kandidátních listin oproti předchozím sledovaným obdobím. Voliči tedy mohli vybírat kandidáty ze čtyř listin. Ve volbách se nově objevily strany Volba Ratboř, Sedlov a Těšínsky a Pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky, jejichž kandidáti se doposud na žádné místní kandidátce v předchozích letech neobjevili. Volilo se opět 7 členů zastupitelstva obce (www.volby.cz).

Z tabulky č. 6 je patrné, že vítězem voleb se stalo Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky, ačkoliv se voleb účastnilo více aktérů než v minulých letech, opět získali dostatečný počet hlasů pro zajištění 5 mandátů. SNK Ratboř získalo s 20,8 % pouze 1 mandát, což znamená ztrátu 1 mandátu oproti roku 2018. Na 1 zastupitelský mandát dosáhla i nově vytvořená strana Pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky. Volba Ratboř, Sedlov a Těšínsky nezískala ani 5 % voličských hlasů a v zastupitelstvu tedy nemá zastoupení.

Tabulka č. 6: Výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2022

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtená % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	V %				
1	Volba Ratboř, Sedlov a Těšínsky	107	4,78	7	2240	4,77	0
2	SNK Ratboř	466	20,8	7	2240	20,8	1
3	Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky	1339	59,78	7	2240	59,77	5
4	Pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky	328	14,64	7	2240	14,64	1

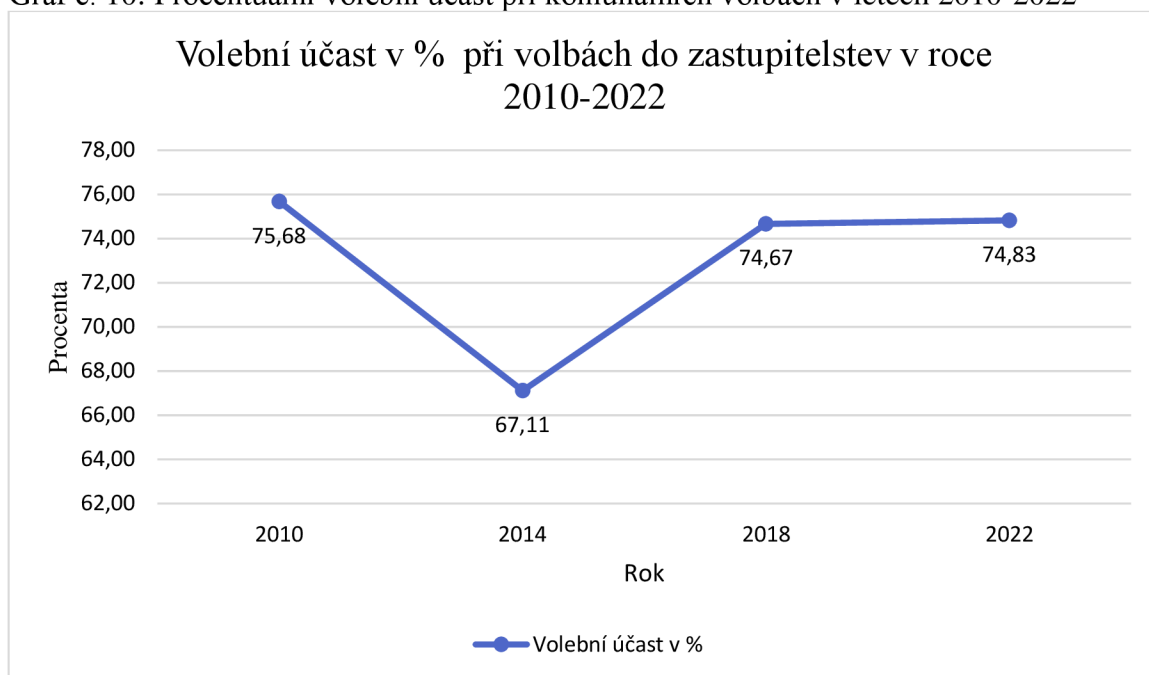
Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování

Starostou obce byl zvolen již po páté v řadě Mgr. Milan Jeneš. Místostarostou se stal doc. PhDr. Vladimír Srb, PhD, který se místních voleb účastnil poprvé. Vedoucí funkci finančního výboru zastává MVDr. Josef Král, kandidát Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky. Toto sdružení tedy obsadilo téměř všechny vrchní funkce v zastupitelstvu. Za SNK Ratboř zastává funkci předsedy kontrolního výboru David Semerák a strana Pro Ratboř, Sedlov a Těšínsky získala pouze místo člena finančního výboru (www.ratbor.cz).

4.5.5 Komparace voleb 2010-2022

Z grafu č. 10 lze pozorovat, že volební účast v místních volbách v Ratboři je pravidelně poměrně vysoká. S výjimkou roku 2014, kdy počet voličů poklesl, a odvolilo jich pouze 67,11 %, je volební účast prakticky konzistentní, drží se na hladině 74-75 %. Nejvíce voličů, tedy 75,68 %, vhodilo svůj hlas do urny v roce 2010.

Graf č. 10: Procentuální volební účast při komunálních volbách v letech 2010-2022

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování

Z tabulky č. 7 je zřejmé, že ve sledovaném období 2010-2022 ve volbách dominuje Sdružení pro Ratboř, Sedlov, Těšínský, které vždy získalo nejvíce hlasů, v roce 2010 ještě jako bývalá ČSSD. Z těchto výsledků a zároveň i z rozhovorů se zastupiteli vyplývá, že občané jsou pravděpodobně spokojeni, jak toto sdružení obec vede, díky tomu ve volbách pravidelně vyhrávají. Vždy se volilo 7 zastupitelů, s výjimkou roku 2010, kdy bylo voleno 11 zastupitelů. Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský získá vždy kolem dvou třetin odevzdaných hlasů a disponuje tedy i většinou mandátů v zastupitelstvu. V roce 2010 získali 7 z 11 mandátů a od roku 2014 mají pravidelně 5 mandátů. Zajímavý je rok 2022, kdy byly vytvořeny 4 kandidátní listiny, což je o 2 více než v předchozích letech. V rozhovorech se zastupiteli byla položena otázka, čemu přisuzují vznik těchto kandidátek. Někteří zastupitelé to přisuzují většímu zájmu občanů o místní politiku a chuti se podílet na chodu obce. Ostatní zastupitelé mají v tomto jasný názor, 2 nové kandidátní listiny jsou podle nich spřátelené kandidátní listiny SNK Ratboř sestavené za snahou získat více hlasů, a také přetáhnout nějaké stávající voliče Sdružení pro Ratboř, Sedlov, Těšínský. Dle výsledků voleb se tato snaha ale nezdařila, Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský získalo znovu 5 mandátů a drží si tedy většinu v zastupitelstvu.

Je pravidlem, že kandidáti vítězného sdružení zastávají vrchní funkce zastupitelstva. Kandidátům opozičním jsou vždy přidělena pouze předsednictví výborů. Zpravidla se na kandidátních listinách objevují stále stejní kandidáti, obměna je minimální, s výjimkou roku 2022, kdy byly 2 kandidátní listiny sestaveny z doposud nezapojených obyvatel (www.volby.cz).

Tabulka č. 7: Shrnutí výsledků místních voleb v letech 2010-2022

	Počet volených zastupitelů	Počet kandidátních listin	Vítězná strana	Počet mandátů vítězné strany	% z celkového počtu hlasů	Zvolený starosta
2010	11	2	ČSSD	7	64,85	Mgr. Milan Jeneš
2014	7	2	Sdružení pro Ratboř, Sedlov, Těšínsky	5	62,69	Mgr. Milan Jeneš
2018	7	2	Sdružení pro Ratboř, Sedlov, Těšínsky	5	67,98	Mgr. Milan Jeneš
2022	7	4	Sdružení pro Ratboř, Sedlov, Těšínsky	5	59,77	Mgr. Milan Jeneš

Zdroj: www.volby.cz, www.ratbor.cz, vlastní zpracování

4.6 Analýza rozhovorů

S pěti nejmenovanými zastupiteli obce byly provedeny osobní rozhovory. Ty probíhaly formou dialogu v rámci pokládaných, předem připravených otázek. Konkrétní znění otázek je v příloze č. 1. Rozhovor se zaměřoval především na aktuální politickou situaci v obci, vztahy mezi jednotlivými aktéry a rozvoj a fungování této obce. Mezi zastupiteli, kteří rozhovor poskytli, byl i starosta a místostarosta Ratboře. U mnoha otázek se zastupitelé ve značné míře ve svých názorech shodují.

Podle zastupitelů si obec prošla od roku 1989 jak úpadkem, stagnací, tak následně i rozvojem. V roce 1987 byl uzavřen místní cukrovar, který dříve velmi prosperoval a patřil mezi největší cukrovary v České republice. Následkem toho došlo k mírnému úpadku obce. Ukončením činnosti cukrovaru zároveň skončil v obci i významný zaměstnavatel a obec tak přišla o řadu pracovních míst pro obyvatele. V souvislosti s tím došlo i k úpadku

pohostinství. Všichni oslovení zastupitelé se shodují, že aktuálně se obec jednoznačně rozvíjí. Ratboř není příliš atraktivní obcí pro mladé lidi, nestaví se zde nové domy, především z důvodu, že zde pro tuto výstavbu není mnoho vhodných pozemků. Rozvoj obce tedy i z tohoto důvodu není tak rychlý, ale obec se určitě v mnoha ohledech posouvá dál. Pro obec je bezpochyby přínosem, že se zde daří udržet mateřskou školu. Během posledních let se zájem o místní školku dokonce zvýšil. Aktuálně jí navštěvuje téměř 50 dětí. Jsou mezi nimi děti nejen z Ratboře, ale i z okolních obcí. Velkým benefitem v obci je také místní praktický lékař, který sídlí v budově obecního úřadu.

Jeden ze zastupitelů je obyvatelem Ratboře teprve pár let. Vyzdvihl, jak dobře funguje údržba obce, to nejmenované v obci, kde bydlel předtím, vůbec nebylo běžné. Obec je celoročně uklizená. Na jejím území není žádný nepořádek, popadané listí, nebo sněhem zapadané cesty. Zeleň je udržovaná a celkově obec působí velmi čistě. Obec má také slušnou občanskou vybavenost, vzhledem k její velikosti. Mezi okolními malými obcemi v tomto ohledu určitě lehce vyčnívá. Jak již bylo zmíněno, nachází se zde mateřská škola a obvodní lékař. Jistou dominantou Ratboře je hotel Chateau Kotěra neboli Nový zámek, který ve své budově provozuje i restauraci. Dále je v obci samoobsluha, pošta, vlakové a autobusové spojení, fotbalové hřiště a poměrně široká škála zájmových skupin a spolků.

Aktuálním a hlavním problémem, se kterým se obec potýká, je již dlouhodobější boj s nedostatkem pitné vody v místních částech obce, Sedlově a Těšínkách. Nyní je hlavním projektem a prioritou zastupitelstva výstavba vodovodu pro tyto místní části, kterou je v plánu zrealizovat ještě v roce 2023. Zastupitelé chtějí usilovat o budoucí rozvoj obce především v oblasti služeb, vzdělání a kultury. Nedávno byla v obci zahájena bezplatná výuka v rámci kurzu Akademie třetího věku. Výuka je určena především občanům Ratboře, ale případně i jiným zájemcům. V plánu zastupitelstva je projekt ještě posunout dál, rozšířit vzdělávání v oblasti samosprávy a vytvořit vzdělávací a kulturní centrum, kde se budou konat například kurzy pro starosty a úředníky. Ve fázi řešení je také rekonstrukce nevyužitých prostor bývalé budovy kina, v jedné části aktuálně sídlí pošta. K tomu je ale nutné zajistit vhodný dotační program, vzhledem k finanční náročnosti projektu. Kvalitu žití občanů obec každý rok zlepšuje prostřednictvím obnovy zaniklých, především polních cest kolem obce, podél nichž jsou následně vysázeny stromy. Díky tomu jsou v Ratboři pro

obyvatele postupně vytvářeny trasy na procházky v přírodě a zároveň se zvelebují okolí obce.

Motivace ke vstupu do místní politiky se u jednotlivých kandidátů lehce liší, všichni se ale chtějí aktivně podílet na chodu obce a přispívat k jejímu blahobytu. Dva zastupitelé byli ke vstupu do místní politiky osloveni a doplnili zbylá místa na kandidátních listinách. V místní politice se od té doby pohybují a kandidují pravidelně. Hlavní motivace jednoho ze zastupitelů byla napomoci zvelebování obce, prosazení změny ve fungování její údržby. V době výkonu funkce pana starosty Uxi byla totiž obec v poměrně zanedbaném stavu. Nádraží bylo zchátralé, plné odpadků, cesty v obci zarostlé, celkově bylo území obce neudržované.

Ve volbách v letech 2010-2022 pravidelně dominuje Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský. Zastupitelé to přisuzují zejména spokojenosti občanů s tím, jak obec funguje. V období před volbami v roce 2010, odešel bývalý dlouholetý starosta do důchodu a jeho funkci zastal starosta jiný. Obec nebyla udržovaná, vše bylo zanedbané a bylo tudíž pro občany logické zvolit změnu. Aktuálně je obec udržovaná, zastupitelstvo v čele se starostou přispělo k rozvoji obce v mnoha směrech a usiluje i nadále o její další rozvoj. Občané si všimají změn, které byly v obci uskutečněny a vede to k jejich spokojenosti. Nemají tedy důvod vedení obce měnit. Jeden ze zastupitelů projevil názor, že ačkoliv vše funguje, vždy se najde někdo, kdo není spokojený, ať už je to z osobních nebo jiných důvodů. To podle něj platí obzvlášť v takto malých obcích, kde se všichni znají.

V roce 2022 narostl počet kandidátních listin ze dvou na čtyři. Tři oslovení zastupitelé přisuzují vznik těchto listin vyššímu zájmu občanů podílet se na chodu obce. Zbylí dva zastupitelé mají v této věci poněkud jiný názor, dá se říci, že určitým způsobem i kontroverzní. Zastupitelé uvedli, že dvě nové kandidátní listiny jsou výtvorem SNK Ratboř, které chtělo v těchto volbách získat více mandátů. Z tohoto důvodu je jedna kandidátní listina nazvaná Pro Ratboř, Sedlov a Těšínský, což až nápadně připomíná název dominujícího sdružení (Sdružení pro Ratboř, Sedlov, Těšínský) a pro nepozorného voliče to může znamenat záměnu kandidátek. Tento krok dle zastupitelů ale není projevem nějakých antipatií vůči vítěznému sdružení nebo nesouhlasem s tím, jak je obec vedena. Jednalo se pouze o snahu získat v zastupitelstvu větší poměr mandátů, a tedy větší slovo, což se ale nepovedlo.

Kandidátní listiny se v Ratboři sestavují především na základě vzájemných známostí. Členové sdružení se společně prodiskutují, kdo chce opět kandidovat, složí tedy kandidátní listinu primárně ze svých osvědčených členů a zastupitelů, kteří již prokázali své schopnosti v předchozích volebních obdobích. Případně kandidátku o někoho doplní, často jsou to právě lidé z jejich blízkého okolí, na které se mohou spolehnout. Někteří oslovení zastupitelé uvedli, že jejich sdružení se pravidelně samostatně schází i mimo zasedání zastupitelstva. Společně prodiskutují témata, která se budou na zastupitelstvu projednávat a zaujmou společné stanovisko. Lze tedy hovořit o jakési schůzi zastupitelské frakce, což v takto malých obcích není příliš běžné.

Co se týče vztahů v zastupitelstvu, jsou spíše přátelského charakteru. V projednávané věci většinou bez problému dojde ke konsensu, přeci jen všem místním zastupitelům záleží především na blahobytu obce a jejich občanů. Ve výjimečných případech se stane, že v určitých věcech panuje napětí mezi zastupiteli jednotlivých sdružení. Po následné věcné diskusi ale vždy dojde k vzájemnému porozumění a jednotnému stanovisku.

5 Závěr

Bakalářská práce, psaná formou případové studie, byla zaměřena na problematiku místní samosprávy v obci Ratboř. Tato práce měla několik cílů. Mezi tyto cíle patří charakteristika hlavních demografických a socioekonomických ukazatelů obce. Dalším cílem byla analýza místních komunálních voleb v letech 2010-2022 a jejich následná komparace. Dále posouzení převládajícího způsobu volby a popsání mechanismu volby do zastupitelstev obcí. Posledním cílem bylo zhodnocení rozvoje obce, aktuálního fungování místní samosprávy a vzájemných vztahů místních politických aktérů. Práce je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou.

V teoretické části byla vymezena základní teoretická východiska, důležitá k pochopení problematiky komunální politiky, kterou se tato práce zabývala. Praktická část se věnovala obci Ratboř. Byla uvedena základní charakteristika obce a zmíněna její historie. Dále byla v práci provedena demografická analýza jednotlivých ukazatelů. Podle vývoje počtu obyvatel v obci v letech 2000-2021 lze posoudit, že počet obyvatel v obci nijak výrazně nekolísá. Z provedených rozhovorů bylo zjištěno, že obec není příliš atraktivní pro nové obyvatele, není zde mnoho vhodných stavebních pozemků. Přírůstek migrací je tak velmi malý, což potvrdily i statistické údaje. Analýza věkové struktury ukázala, že největší podíl obyvatel v obci je ve věkové kategorii 15-65 let. Průměrný věk obyvatel v roce 2021 byl 45,2 let a za posledních 10 let se drží stále na hladině kolem 45 let. Nelze tedy mluvit o stárnoucím charakteru místního obyvatelstva.

Mezi zkoumané socioekonomické ukazatele byla zařazena nezaměstnanost, podnikatelské subjekty a také občanská vybavenost. V letech 2014-2018 je podíl nezaměstnaných obyvatel v Ratboři lehce vyšší než v České republice a v roce 2019 jsou podíly vyrovnané. V roce 2020 a 2021 důsledkem pandemie covid-19 lehce stoupla nezaměstnanost v České republice, naopak v Ratboři nezaměstnanost klesla. Lze tedy pozorovat, že pandemie nijak negativně neovlivnila nezaměstnanost v této obci. V Ratboři je celkem 121 podnikatelských subjektů, z toho 66 se zjištěnou aktivitou. Nejvíce podnikatelských subjektů provozuje svou činnost v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a oprav a údržby motorových vozidel. Další nejvíce zastoupené činnosti subjektů v této obci jsou profesní, vědecké a technické činnosti a také průmysl a stavebnictví. V obci je velmi

slušná občanská vybavenost, kterou se zastupitelstvo snaží stále vylepšovat a rozvíjet. Nejdůležitější služby, které jsou obyvatelům k dispozici jsou mateřská škola, praktický lékař, pošta a samoobsluha. Dále je zde nádraží, občané tedy mohou využít k dopravě jak autobus, tak vlak, což je velkou výhodou.

V další kapitole je zkoumána výše rozpočtu obce v letech 2010-2022, z uvedeného grafu bylo možné vyhodnotit, že obci se daří držet rozpočet téměř vyrovnaný. Případné schodky a přebytky v jednotlivých letech nejsou nijak výrazné. Dále bylo provedeno grafické znázornění struktury příjmů a výdajů v roce 2022. To ukázalo, že téměř 90 % příjmů obce v tomto roce tvoří daňové příjmy a nejvíce financí obec vynaložila na odvětví služby pro obyvatelstvo a odvětví všeobecné veřejné správy a služeb.

Důležitou částí práce byla analýza komunálních voleb za předešlá čtyři volební období, tedy roky 2010, 2014, 2018 a 2022 a jejich následná komparace. Bylo zjištěno, že v obci ve volbách dominuje Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšinky. V roce 2010 vyhrála volby strana ČSSD, jejíž členové se rozhodli v následujícím období vytvořit místo této strany již zmiňované sdružení, které je pravidelným vítězem místních voleb. Jak bylo potvrzeno v rozhovorech se zastupiteli, vítězná vlna tohoto sdružení je způsobena spokojeností občanů. Volební účast v této obci je pravidelně vysoká, pohybuje se ve výši kolem 75 %, pouze v roce 2014 mírně poklesla na 67,11 %. Poměrně vysoká volební účast značí zájem obyvatel o místní politiku a snahu ovlivňovat chod obce. Ve všech sledovaných obdobích byl zvolen starostou Mgr. Milan Jeneš. Z rozhovorů vyplynulo, že pan starosta si získal mezi zastupiteli velké sympatie, jelikož pod jeho vedením obec ve všech ohledech vzkvétá. Ve volbách 2010, 2014 a 2018 byla minimální obměna politických aktérů na kandidátních listinách a stejně tomu bylo i ve složení zastupitelstva. V roce 2022 nastala změna a opoziční sdružení SNK Ratboř se rozhodlo získat větší přízeň voličů v této obci a větší zastoupení v zastupitelstvu. Vytvořilo dvě spřátelené kandidátní listiny, tato taktika jim ale nepřinesla úspěch.

Poslední částí této práce byla analýza rozhovorů se zastupiteli. Bylo zjištěno, že obec se sice rozvíjí pomaleji, ale zastupitelstvu se daří ji vést dobrým směrem. Obec je velmi čistá a upravená. Je zde velmi dobrá občanská vybavenost i dopravní obslužnost. V obci funguje několik spolků a zájmových skupin. Obyvatelé jsou s vedením obce spokojeni, což se projevuje ve výsledcích voleb. Ze strany zastupitelstva je velká snaha o postupný rozvoj

obce, občanské vybavenosti a celkové zlepšování kvality žití pro místní obyvatele. Vztahy mezi jednotlivými aktéry jsou přátelského charakteru, jak tomu v malých obcích bývá. Díky tomu že se vedení obce soustředí především na společný cíl, kterým je blahobyt obce a jejich obyvatel, téměř vše zde funguje bez problému. Jediným problémem, se kterým se obec aktuálně potýká je nedostatek pitné vody v místních částech Sedlov a Těšínsky. Prioritou zastupitelů je zrealizovat výstavbu nového vodovodu, a to ještě v roce 2023.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Literatura

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4.

HUDÁK, Jakub; JÜPTNER, Petr; SVOBODA, Jiří, ed. *Komunální politické systémy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2003. ISBN 80-7308-056-7

CHYTILEK, Roman. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-548-6.

JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue, 2004 (2). ISSN 1211-0353.

KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1.

KOUDELKA, Zdeněk. *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář*. Praha: Leges, 2019. Komentátor. ISBN 978-80-7502-335-3.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. ISBN 80-7239-193-3.

MORAVEC, Pavel. *Polepské údolí: (část Ratboř-Pašinka): významný krajinný prvek*. Kolín: Městský úřad Kolín, Odbor životního prostředí a zemědělství, 2010. Průvodce po přírodních lokalitách Kolínska. ISBN isbn978-80-254-9066-2.

POMAHAČ, Richard. *Veřejná správa*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-447-6.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80247-5608-0.

RIŠLINK, Vladimír, Ladislav JOUZA, Miroslava JOUZOVÁ, Roman ŠULC a Jindřich ZÁHORKA. *Kolín: průvodce po kulturních památkách*. Druhé přepracované vydání. Kolín: Město Kolín, 2019. ISBN 978-80-905985-8-4.

ŠARADÍN, Pavel a Jan OUTLÝ. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0798-1.

6.2 Legislativa

ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

ČESKO. Zákon č. 491/2001 Sb., zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

6.3 Internetové zdroje

CSZO, *obecná míra nezaměstnanosti* [online]. [cit. 5. 3. 2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&pvo=ZAM06&str=v95>

CSZO, *malý lexikon obcí ČR* [online]. [cit. 15. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2022>

IDOS, *jízdní řády* [online]. [cit. 18. 1. 2023]. Dostupné z: <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>

MAPY, *mapa obce Ratboř* [online]. [cit. 23. 2. 2023]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?q=Ratbo%C5%99&source=muni&id=4466&ds=2&x=15.1566059&y=49.9714227&z=13>

MONITOR, *státní pokladna-obec Ratboř* [online]. [cit. 28. 2. 2023]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00235695/prehled?rad=t&obdobi=2212>

RATBOŘ, *oficiální stránky obce Ratboř* [online]. [cit. 11. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.ratbor.cz/ www.ratbor.cz>

VOLBY, *volební portál ČSÚ* [online]. [cit. 10. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

7.1 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Typologie koalic podle Stanislava Balíka	22
Obrázek č. 2: Mapa území obce Ratboř	28
Obrázek č. 3: Znak obce Ratboř	28

7.2 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Počet členů zastupitelstva v závislosti na počtu obyvatel obce	13
Tabulka č. 2: podnikatelské subjekty podle převažující činnosti	36
Tabulka č. 3: výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2010	41
Tabulka č. 4: výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2014	42
Tabulka č. 5: výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2018	43
Tabulka č. 6: výsledky voleb do zastupitelstva v roce 2022	44
Tabulka č. 7: Shrnutí výsledků místních voleb v letech 2010-2022	46

7.3 Seznam grafů

Graf č. 1: vývoj počtu obyvatel Ratboře v letech 2000-2021	30
Graf č. 2: Struktura obyvatel Ratboře podle věku k 31. 12. 2021	31
Graf č. 3: Struktura obyvatel podle pohlaví v roce 2000-2021	32
Graf č. 4: Počet narozených a zemřelých obyvatel v roce 2002-2021	33
Graf č. 5: Počet přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v roce 2002-2021	34
Graf č. 6: Podíl nezaměstnaných obyvatel v ČR a v Ratboři	35
Graf č. 7: Vývoj skutečného rozpočtu obce v letech 2010-2022	38
Graf č. 8: Struktura skutečných příjmů obce k 31. 12. 2022	39
Graf č. 9: Struktura skutečných výdajů obce k 31. 12. 2022	40
Graf č. 10: Procentuální volební účast při komunálních volbách v letech 2010-2022	45

8 Přílohy

Příloha č. 1: Otázky pro rozhovory se zastupiteli obce

- 1) Jak byste hodnotil vývoj obce od roku 1989? Jedná se podle vás v případě Ratboře spíše o rozvoj, stagnaci nebo úpadek obce?
- 2) Jaký je charakter obce a co ji odlišuje od okolních obcí?
- 3) Jakým směrem by se podle vás měla Ratboř v budoucnu rozvíjet?
- 4) Jaké projekty a plány by chtělo zastupitelstvo v obci zrealizovat pro její rozvoj a také zlepšení kvality žití místních obyvatel?
- 5) Jaká byla vaše motivace a vaše představy při vstupu do místní politiky?
- 6) Čemu přisuzujete pravidelný úspěch Sdružení pro Ratboř, Sedlov a Těšínský při místních volbách v Ratboři? Je dominance tohoto sdružení způsobená spíše absencí konkurence, spokojeností občanů s vedením obce tímto sdružením, nebo něčím jiným?
- 7) Jak byste hodnotil výkon funkce pana starosty Jeneše?
- 8) Ve volbách v roce 2022 byly vytvořeny 4 kandidátní listiny, na rozdíl od předešlých let, kdy byly zpravidla 2. Je možné, že se zvýšil zájem občanů o místní politiku z důvodu snahy o změnu?
- 9) Jak se v Ratboři sestavují kandidátní listiny a jak velkou roli při sestavování hrají jednotlivé osobnosti? Využívají občané preferenčních hlasů?
- 10) Konají se v Ratboři schůze zastupitelských frakcí? Tedy schází se jednotlivé frakce i mimo zasedání zastupitelstva?
- 11) Pokud byste měl hodnotit vztahy v zastupitelstvu, lze mluvit spíše o přátelských vztazích, dohodě nebo spíše o diskusích, konfliktech?